

Enni Våg

ALAKOULULAISTEN LUKEMINEN KOU- LUSSA

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta

Pro gradu -tutkielma

Helmikuu 2023

TIIVISTELMÄ

Enni Våg: Alakoululaisten lukeminen koulussa
Pro gradu -tutkielma
Tampereen yliopisto
Informaatiotutkimus
Helmikuu 2023

Tutkimuksessa selvitettiin pirkkalalaisten alakouluikäisten koululaisten lukemista koulupäivän aikana. Samalla tutkimuksessa selvitettiin hyödyntävätkö luokat kirjaston tarjoamia palveluita. Tutkimuksesta saatuja tietoja on tarkoitus käyttää kehittämään koulujen ja kirjaston välistä yhteistyötä Pirkkalassa. Tutkimus suoritettiin kyselytutkimuksena alakoulujen opettajille ja tulosten käsittelyssä ja analysoinnissa hyödynnettiin kvantitatiivisia menetelmiä.

Tutkimuksen kiinnostavimpiin tuloksiin kuului se, että tutkimusaineiston perusteella ylemmällä luokka-asteella olevat koululaiset eivät välttämättä lue enemmän kuin alemmalla asteella olevat. Tutkimuksessa selvisi myös, että luokat hyödyntävät kirjaston tarjoamia palveluita. Tutkimuksessa saatiin kehitysideoita ja palautteita kirjaston ja koulujen yhteistyön parantamiseksi.

Avainsanat: lukutaito, yleiset kirjastot, koulun ja kirjaston yhteistyö, kyselytutkimus

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	1
2	LUKUTAITO	3
2.1	Lukemisen tutkimus	4
2.2	Suomalaisten lukutaito	5
2.2.1	Pisa-tutkimus	6
2.2.2	ToLP-hanke	7
2.2.3	Kansallinen lukutaitostrategia 2030	8
2.2.4	PIRLS-tutkimus	9
2.2.5	Lastenkirjainstituutti	10
3	KOULUJEN JA KIRJASTOJEN VÄLINEN YHTEISTYÖ	11
3.1	Tutkimus koulujen ja kirjastojen yhteistyöstä	11
3.2	Pirkkalan koulut ja kirjastot	14
3.3	Koulujen ja kirjaston välinen yhteistyö Pirkkalassa	14
4	TUTKIMUSMENETELMÄT	18
4.1	Kvantitatiivinen tutkimus	18
4.2	Tutkimuksen toteutus	22
4.3	Kyselylomake	23
4.4	Aineiston analysointi	25
4.5	Tutkimuksen haasteita	26
5	TULOSLUKU	27
5.1	Vastaajien taustatiedot	27
5.2	Koululaisten lukeminen koulupäivän aikana	27
5.3	Kirjaston palveluiden käyttö	31
5.4	Toiveet ja ehdotukset	34
6	POHDINTA	35
6.1	Tulosten arviointi ja johtopäätökset	35
6.2	Jatkotutkimusehdotukset	38
6.3	Yhteenveto	39
	LÄHDELUETTELO	42
	LIITE 1: KYSELYLOMAKE	46

1 JOHDANTO

Tutkimuksessa selvitetään pirkkalalaisten alakouluikäisten koululaisten lukemista koulupäivän aikana. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää kuinka paljon koululaiset lukevat koulussa sekä lisäksi selvittää kuinka paljon luokat hyödyntävät kirjaston palveluita. Tutkimuksesta saatua tietoa hyödynnetään mahdollisesti myöhemmin koulun ja kirjaston välisen yhteistyön kehittämiseen Pirkkalassa. Henkilökohtaisena tavoitteena tutkimuksen kautta on lisäksi päästä seuraamaan alaan liittyvää tutkimustyötä. Tutkimuksessa ei ole valmiiksi asetettua hypoteesia ja tutkimustulosten analysointi on kuvailevaa.

Aluksi työssä tarkastellaan teoriaa lukutaidosta ja lukemisen tutkimuksesta keskittyen erityisesti suomalaisten lasten ja nuorten lukuosaamiseen, sillä tämä demografia on tämän tutkimuksen kannalta kiinnostavin. Suomalaisia on perinteisesti pidetty hyvin lukutaitoisena kansana, mikä on näkynyt esimerkiksi Pisa-tutkimuksissa (Sandell & Härkönen, 2019). Teoriaosuudessa käydäänkin läpi muun muassa suomalaisten lasten ja nuorten lukutaito-osaamisen nykytilannetta. Lukemisen tutkimusta on tehty Suomessa kiitettävästi, ja työssä esitelläänkin lisäksi kiinnostavia lukemiseen ja lukutaitoon liittyviä tutkimuksia. Työssä esitellään myös kiinnostavia lukutaitoprojekteja, kuten esimerkiksi kansallinen lukutaitostrategia 2030, joka on luotu kuvaamaan toimia, joita Suomessa tulisi tehdä monilukutaidon vahvistamiseksi (Opetushallitus, 2022a).

Luvussa kolme käsitellään koulujen ja kirjastojen tekemää yhteistyötä. Kirjastojen ja koulujen yhteistyön tavoitteena on muun muassa edistää molempien tahojen ammattitehtävää. Luvussa esitellään myös yhteistyöhön liittyvää tutkimusta. Lisäksi esitellään Pirkkalan koulujen ja kirjastojen välistä yhteistyötä sekä Pirkkalassa laadittua yhteistyösuunnitelmaa ja -sopimusta.

Tutkimuksessa käytettyjä tutkimusmenetelmiä esitellään luvussa neljä. Tutkimus suoritettiin kvantitatiivisia menetelmiä hyödyntäen lähettämällä kaikille Pirkkalan alakoulujen opettajille sähköinen kyselylomake Wilma-viestintäjärjestelmän kautta. Tässä tutkimuksessa käytettyjä tutkimusmenetelmiä käsittelevässä kokonaisuudessa kerrotaan tarkemmin teoriaa kvantitatiivisesta tutkimuksesta, sekä tämän tutkimuksen toteutuksesta ja analysoinnista sekä kyselyn yhteydessä tehdystä kyselylomakkeesta. Luvussa esitellään

myös hyvän tutkimuksen perusvaatimukset sekä arvioidaan täyttääkö tämä tutkimus kyseiset vaatimukset. Tutkimusmenetelmiä käsittelevän kokonaisuuden lopussa käsitellään myös tämän toteutetun tutkimuksen sisältämiä haasteita.

Lopuksi kyselytutkimuksesta saadut tulokset esitellään sekä niitä arvioidaan. Saaduista tuloksista muodostetaan johtopäätöksiä, joita esitellään viimeisessä luvussa. Lopuksi vielä esitellään jatkotutkimusehdotuksia sekä suoritetaan tutkimuksesta yhteenveto.

2 LUKUTAITO

Suomalainen asiasanasto- ja ontologiapalvelu Finto määrittelee lukutaidon ”taitona hankkia, tulkita, ymmärtää, muokata, tuottaa ja esittää tietoa sekä arvioida tiedon hyödyllisyyttä ja paikkansapitävyyttä.” Lisäksi Finto kertoo, että lukutaito kattaa myös paljon erilaisia tiedon ymmärtämiseen, arviointiin ja tuottamiseen liittyviä taitoja. (Finto, 2022).

Frankel, Becker, Rowe ja Pearson (2016) määrittelevät lukutaidon viisi periaatetta näin:

- 1) Lukutaito on rakentava, kriittinen ja integroiva osa sosiaalisia käytäntöjä
- 2) Sujuva lukeminen muotoutuu kielen ja kontekstin mukana
- 3) Lukutaito on strategista ja kurinalaista
- 4) Lukutaitoon liittyy motivaatiota ja sitoutumista
- 5) Lukutaito on jatkuvasti kehittyvä.

Suomen YK-liiton mukaan lukutaito on ihmisoikeus, joka mahdollistaa yksilön kehityksen, kouluttautumisen ja yksilön kapasiteetin hyödyntämisen. YK-liiton mukaan lukutaito auttaa myös parempaan terveyteen ja hyvinvointiin. Lisäksi lukutaidon koetaan olevan tärkeä sukupuolten välisen tasa-arvon, rauhan, kehityksen ja demokratian toteutumisen kannalta. Lukutaidolla on jopa oma päivä, kansainvälinen lukutaitopäivä, joka muistuttaa lukutaidon merkityksestä ja koulutuksen tärkeydestä. (Suomen YK-liitto, 2022).

Opetushallituksen mukaan lukutaito taas luo tasa-arvoa ja hyvinvointia. Monipuolisen lukutaidon koetaan luovan pohjan kaikelle oppimiselle. (Lumme, 2021). Suomessa on asetettu myös laki yleisistä kirjastoista 1492/2016, jonka tavoitteena on muun muassa taata väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, taata mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen, edistää tiedon saatavuutta ja käyttöä sekä edistää aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. (Finlex, 2022).

Lukutaidon merkityksen voi siis kokea olevan suuri. Tässä luvussa käydään lukutaidon merkityksen lisäksi läpi lukemisen tutkimusta niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa. Lisäksi tutustutaan esimerkiksi monilukutaitoa kehittämiseen suuntautuvaan Kansalliseen lukutaitostrategiaan 2030.

2.1 Lukemisen tutkimus

Lukeminen on lähes jokaiselle jokapäiväistä, sillä tekstiä löytyy kirjojen lisäksi niin älypuhelimien näytöiltä kuin vaikka liikennemerkeistäänkin. Lukemisen tutkiminen sisältää kuitenkin omat haasteensa. Kirjahistoriallisesta näkökulmasta lukemisesta on kirjoitettu runsaasti, mutta selvitys tosiasiallisesta lukemisesta, lukutavoista ja -kokemuksista on vaikeampaa kuin selvittää esimerkiksi kirjojen myynti- ja ostokäyttäytymistä. Helsingin yliopiston kirjahistorian professorina toiminut Tuija Laine katsoo, että lukemisen tutkimus on entistä ajankohtaisempaa nykyään, kun painetun kirjan asema on vaakalaudalla sähköisten aineistojen vuoksi, jolloin myös siihen liittyvät tutkimuskysymykset muuttuvat. (Laine, 2012).

Lukemista ja lukutaitoa tutkitaan niin kansainvälisesti kuin kansallisestikin. Lukutaidon tasolla on esimerkiksi todettu olevan yhteys älykkyydosamäärää mittaavien testien tuloksiin (Marks, 2007). Vapaa-ajan lukemisen on todettu kehittävän lukutaitoa sekä luetun ymmärtämistä. Huonon luetunymmärtämisen on todettu vähentävän lukemista, jolloin taitotaso jää yhä enenevässä määrin muista jälkeen. Huonolla luetunymmärtämisen taidolla voi olla kauaskantoisia seurauksia yksilön koulusaavutuksiin sekä jopa myöhempiin ammatillisiin valintoihin. (Torppa, ym., 2020).

Thumalan (2018) tekemän tutkimuksen mukaan fiktion lukeminen on tärkeää, sillä se tarjoaa lukijoille mahdollisuuden muokata omaa näkemystään suhteessa itseen ja muihin. Tutkimuksen mukaan lukeminen antaa lukijalle mahdollisuuden muotoilla ja tutkia omaa minäkuvaansa. Tutkimuksen mukaan kaunokirjallisuuden lukemista arvostetaan ja pidetään mielekkäänä, koska se mahdollistaa lukijoille portin itseymmärrykseen, eettiseen pohdiskeluun sekä itsestä huolehtimiseen. Lukemisen koetaan myös tuovan lepoa ja rentoutusta. Kaunokirjallisuuden lukemista käytetään apuvälineenä itseymmärryksen ja muutoksen hallinnan lisäksi kivunhallinnassa sekä merkityksen antamisessa suhteisiin ja eri elämänpolkuihin. (Thumala, 2018). Lisäksi fiktion lukemisen on todettu kehittävän yksilön empatiataitoja sekä mielikuvitusta (Schmetkamp & Vendrell Ferran, 2019).

Neurologian dosentti ja aivoterveystutkija sekä kirjailija Markku T. Hyypä korostaa erityisesti kulttuurin tekevän aivoille hyvää. Lukeminen, musiikki ja teatterissa käyminen

haastavat sopivassa määrin aivoja ja pitävät mielen virkeänä. Mielen vireys voi auttaa esimerkiksi muistin kanssa. (Huotilainen & Peltonen, 2020, s. 201).

Myös Stephen Krashen on tutkinut paljon lukemista. Krashen on huolestunut siitä, että yhä useammat yksilöt eivät pysty lukemaan tarpeeksi hyvin pärjätäkseen nykymaailman muuttuvissa haasteissa. Krashenin mukaan parannus tähän lukutaitokriisiin on ”free voluntary reading” eli se, että luetaan vapaasta tahdosta. Koululaisille Krashen haluaisi tätä toteutettavan siten, ettei lukemisen jälkeen tulisi tehdä kirjaraporttia tai vastata kysymyksiin kirjasta tai opiskella kirjan sanastoa. Krashenin mielestä parasta olisi se, että kirjan saisi valita vapaasti ja jos se ei miellytä, voisi kirjan vaihtaa. Krashenin mukaan vapaasta tahdosta lukeminen parantaa luetun ymmärtämistä, joten vaikean akateemisen tekstin lukeminen helpottuu. Lisäksi kirjoitustyyli paranee, joka taas auttaa koulussa, liike-elämässä sekä tieteellisen tekstin tuottamisessa. Myös sanavarasto karttuu vapaan lukemisen myötä, joten vapaasta tahdosta lukeminen auttaa suuresti myös toisen kielen opiskelussa. (Krashen, 2004, ss. 7-8).

Kun lapset lukevat oma-aloitteisesti ja innostuvat kirjojen lukemisesta, kehittävät he huomaamattaan monia taitoja. He oppivat huomaamattaan ymmärtämään ja käyttämään monimutkaisiakin kieliopillisia rakenteita. Krashen ei kuitenkaan tarkoita, että kaikki määrätty lukeminen koulussa pitäisi lopettaa. Määrätty lukeminen ja vapaaehtoinen lukeminen auttavat toisiaan, sillä kirjallisuuden kautta oppilaat kasvavat intellektuaalisesti ja altistuvat laajemmalle valikoimalle kirjoja, mikä voi taas kannustaa vapaaehtoiseen lukemiseen. Itse asiassa yksi tavoista tietää, että kirjallisuuden opetus on tehokasta, on se, jos se johtaa oppilaita lisäämään vapaaehtoista lukemistaan. Vapaaehtoinen lukeminen puolestaan auttaa kehittämään kielitaitoa ja edistämään älyllistä kasvua, mikä taas tekee kirjallisuudesta ymmärrettävämpää ja merkityksellisempää. (Krashen, 2004, ss. 102-103).

2.2 Suomalaisen lukutaito

Lukemisen tutkimusta tehdään myös Suomessa ja monien tutkimusten mukaan suomalaisten lukutaito on hyvissä kantimissa, joskin monien tutkimusten mukaan lukutaidon tulevaisuus aiheuttaa huolta. Seuraavaksi tarkastelemme muutamia suuria lukututkimuksia sekä toimenpiteitä lukutaidon kehittämiseksi erityisesti lasten- ja nuorten lukemisen näkökulmaan keskittyen.

2.2.1 Pisa-tutkimus

Läntisten teollisuusmaiden järjestö OECD arvioi kolmen vuoden välein 15-vuotiaiden koululaisten osaamista. Programme for International Student Assessment eli Pisa-tutkimus aloitettiin vuonna 2000. Pisa-testien pääalueet vaihtelevat lukutaidon, luonnontieteiden ja matematiikan välillä. Vuonna 2018 järjestetyssä Pisa-testissä pääalueena oli lukutaito. (Sandell & Härkönen, 2019). Tutkimuksen kansallinen keskus on Jyväskylässä Koulutuksen tutkimuslaitoksessa (Jyväskylän yliopisto, 2021).

Pisa-tutkimuksessa lukutaidosta käytetään termiä reading literacy. Lukutaidon koetaan olevan tietoyhteiskunnassa toimimista ja elin-ikäistä oppimista edistävä taito. Tutkimuksessa onkin keskitytty arvioimaan näitä toimintoja tukevaa lukutaitoa sekä arvioimaan nuorten luetun ymmärtämistä. (Jyväskylän yliopisto, 2021). Lukutaito määritelläänkin Pisa-tutkimuksessa seuraavasti:

”Lukutaito on tekstien ymmärtämistä, käyttöä, arviointia, reflektointia sekä niiden lukemiseen sitoutumista lukijan omien tavoitteiden saavuttamiseksi, tietojen ja valmiuksien kehittämiseksi sekä yhteiskuntaelämään osallistumiseksi.” (Jyväskylän yliopisto, 2021).

Suomalaisten lukutaito on yleensä ollut korkealuokkaista. Vuoden 2018 testien perusteella suomalaisten nuorten lukutaito on edelleen OECD-maiden parhaimmista, mutta tulokset ovat kuitenkin heikentyneet. Perhetaustan vaikutus lukemisen osaamiseen on kasvanut. Testien mukaan ylimmän ja alimman sosioekonomisen neljänneksen lukutaidon välinen ero vastaa jopa kahden kouluvuoden opintoja, sillä alemman sosioekonomisen neljänneksen tulokset ovat huonontuneet vuodesta 2009 alkaen, kun taas ylimmän neljänneksen lukutaito on pysynyt samalla tasolla. (Sandell & Härkönen, 2019).

Toinen huolestuttava havainto testissä oli se, että tulosten mukaan taitotason erot sukupuolten välillä ovat Suomessa suuremmat kuin muissa tutkimukseen osallistuneissa maissa. Myös suomalaisten nuorten asenteet lukemiseen ovat entistä kielteisemmät, ja jopa 63 prosenttia pojista ilmoitti lukevansa vain, jos on pakko. Testin mukaan yhä harvempi nuori myös laskee lukemisen harrastukseksi. Eroa tuloksissa ei ole juuri eri koulujen välillä, mutta suomalaisten lukutaidon lasku aiheuttaa huolta erityisesti tasa-arvon ja hyvinvoinnin kannalta. (Sandell & Härkönen, 2019).

2.2.2 ToLP-hanke

ToLP eli Towards Future Literacy Pedagogies oli vuosina 2006-2009 toiminut tutkimushanke, jota rahoitti Suomen Akatemia. Hankkeeseen osallistui tutkijoita sekä Soveltavan kielentutkimuksen keskukselta, että kielten laitoksesta. Tutkimuksen kohteena olivat perusasteen yhdeksännen luokan oppilaiden ja heidän äidinkielen sekä vieraiden kielten opettajiensa lukemisen sekä kirjoittamisen käytännöt niin koulussa kuin vapaa-ajallakin. Lisäksi tutkittiin saman kohderyhmän medioiden käyttöä. Hankkeen kiinnostuksen kohteena oli, millaisten tekstien ja kielten ympäröiminä osallistujat ovat ja kuinka koulun ja vapaa-ajan käytänteet kohtaavat. Hankkeessa tunnistettiin, että teksti- ja mediamaisemat ovat muuttumassa. (Luukka, ym., 2008).

Tutkimuksen kohteena olivat myös opetussuunnitelmat, oppimateriaalit sekä opetus- ja arviointikäytännöt. Hankkeen kannalta kiinnostavaa tietoa oli esimerkiksi se, millaisia käsityksiä ja arvoja opetus sisältää. Lisäksi kiinnostavaa oli koulutuksen kannalta erityisesti muuttuva mediamaisema, ja kuinka sen käsittely sisältyy opetukseen. (Luukka, ym., 2008).

Hanketutkimus käynnistyi vuonna 2006 laajalla kyselyllä, jossa oli mukana yhteensä 1720 oppilasta sekä 740 opettajaa. Kyselyn lisäksi analysoitiin myös opetussuunnitelmien, oppikirjojen sekä kansallisten kielikokeiden sisältämiä tavoitteita sekä sisältöjä. Näiden pohjalta hankkeessa toteutettiin mikrotason analyysia yksilöiden lukemisen ja kirjoittamisen käytänteistä. Mikrotason aineisto koostui haastatteluista, päiväkirjoista, havainnoinneista ja kenttämuistiinpanoista. Lisäksi se sisälsi videoituja oppitunteja, oppimateriaaleja ja kokeita. (Luukka, ym., 2008).

ToLP-tutkimuksen mukaan medialla on suuri merkitys niin oppilaiden, kuin opettajienkin vapaa-ajassa. Oppilaiden ja opettajien mediavalinnat ja median käyttö on kuitenkin selkeästi eriävää, sillä oppilaiden käyttämä media on selkeästi interaktiivista ja multimodaalista, painottuen vahvasti Internetiin. Opettajien median käyttö taas painottui painettuun tekstiin, eikä ole yhtä multimodaalista. Nämä erot näkyvät vapaa-ajan ja koulumaailman välillä. Koulussa mediamaisema ei ole kovin monimuotoistunut, ja oppimateriaali painotuu painettuun tekstimuotoon. Eri oppimisalustoja ja -käytäntöjä käytetään tutkimuksen mukaan opetuksessa vain vähän. Tutkimuksen mukaan opettajat kuitenkin pitävät

teknologiaa ja sen käytön osaamista positiivisena asiana, mutta sen käyttö opetuksessa tuntuu monien mielestä vielä vieraalta. Opettajien ja oppilaiden vapaa-ajan tekstikäytännöt vaikuttavat myös siihen, kuinka tutuilta tai tuntemattomilta opetuksessa käytetyt käytännöt tuntuvat, ja kuinka helppoa niitä on ymmärtää. (Luukka, ym., 2008).

Tutkimuksessa tullaan johtopäätökseen, että monimediaisuutta pitäisi opetuksessa lisätä. Sen lisääminen ei kuitenkaan pelkästään riitä. Tutkimuksen mukaan oppilaita tulisi osallistaa enemmän opetustilanteissa. Osallistamiseen voi auttaa esimerkiksi saavutettavuuden takaaminen opetustilanteissa. Aito tekijyys ja omistajuus oppimisprosessiin mahdollistavat myös aidon oppimisen. Tutkimuksen mukaan myös arviointi ja -palautekulttuuria voisi kehittää. Lisäksi opetuksessa tulisi lisätä kieli-, teksti-, ja kulttuuritietoisuutta sekä luoda mahdollisuus elinikäiseen kielelliseen ja tekstilliseen oppimiseen sekä joustavuuden muuttuvassa media- ja tekstimaisemassa. (Luukka, ym., 2008).

Suomen mediamaisemaa on tutkittu myöhemminkin Ala-Fossi et al. (2017) toimesta teoksessa Suomen mediamaisema. Nykyisistä mediamuodoista Internetin katsotaan olevan erityisessä asemassa siksi, että se koskettaa kaikkia muita mediamuotoja, erityisen läheisesti televisiota, lehdistöä ja radiota. Internet vaikuttaa myös kirjoihin, vaikka painettu kirja onkin Suomessa pitänyt hyvin paikkansa. Internet on monille muille mediamuodoille alusta, jonka päällä toimitaan. Kirjassa katsotaan, että uusien välineiden, teknologioiden ja palveluiden kehitys jatkuu kiivaana. Sosiaalinen media verkossa tarjoaa paikan esimerkiksi e-osallistumiseen ja e-demokratiaan. (Ala-Fossi; Nordenstreng; & Nieminen, 2017). Koulujen monimediaisuus ja teknologian hyödyntäminen opetuksessa voisi siis auttaa oppilaita ottamaan osaa tiiviimmin jopa vaikuttamiseen ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen.

2.2.3 Kansallinen lukutaitostrategia 2030

Kuten Pisa-tutkimuksista käy ilmi, lukutaidon eriytymistä tapahtuu jo perusopetuksen aikana ja lukutaito on heikentynyt erityisesti nuorten keskuudessa. Opetushallitus (2022a) onkin luonut Kansallisen lukutaitostrategian 2030, joka on luotu kuvaamaan toimia, joita Suomessa tulee tehdä monilukutaidon vahvistamiseksi. Kansalliseen lukutaitostrategiaan kuuluu kolme suuntaviivaa:

1) Lukutaitotyön rakenteiden luominen ja vahvistaminen

2) Monilukutaidon vahvistaminen

3) Lukutaidon monipuolistaminen sekä lukemiseen innostaminen

Kansallisessa lukutaitostrategiassa käytetään monilukutaito-käsitettä. Strategiassa sillä tarkoitetaan taitoa lukea, ymmärtää ja tulkita erilaisia tekstejä sekä kirjoittaa ja tuottaa monimuotoisia tekstejä erilaisissa ympäristöissä ja eri välineitä hyödyntäen. Monilukutaito käsittää siis perinteisen luku- ja kirjoitustaidon lisäksi myös medialukutaidon, visuaalisen lukutaidon sekä datanlukutaidon, joiden koetaan olevan yhtä tärkeitä keskenään. Lukutaitostrategia tähtää siihen, että Suomi olisi vuonna 2030 maailman monilukutaitoisin maa. (Opetushallitus, 2022a).

2.2.4 PIRLS-tutkimus

PIRLS eli Progress in International Reading Literacy Study on kansainvälinen lukutaitotutkimus, jossa arvioidaan neljännen luokan oppilaiden luetun ymmärtämisen taitoja. PIRLS-kysely toteutetaan viiden vuoden välein. Tutkimus on IEA eli International Association for the Evaluation of Educational Achievement -järjestön koordinoima, jonka toteuttamisesta Suomessa vastaa Jyväskylän yliopiston Koulutuksen tutkimuslaitos. Suomi on osallistunut PIRLS-tutkimukseen vuosina 2011, 2016 ja 2021. (Jyväskylän yliopisto, 2022a). Tutkimuksen avulla on tarkoitus kehittää koulutusjärjestelmää ja lukemisen opetusta kaikissa tutkimukseen osallistuneissa maissa. Tutkimus ei arvioi kouluja tai opettajia yksittäisellä tasolla vaan tarjoaa yleisen kuvan lukutaidon tasosta ja kehityskohdista. Hanke tarjoaa paljon tietoa siitä, kuinka vanhemmat voivat tukea lapsensa lukutaitoa ja sen kehittymistä kotona sekä tietoa koulujen resursseista ja opetuksen sisällöistä. (Jyväskylän yliopisto, 2022a).

PIRLS-tutkimusten mukaan suomalaislapset ovat parhaiden lukijoiden joukossa. Vuoden 2011 PIRLS-tutkimuksessa suomalaislapset sijoittuivat jaetulle toiselle sijalle. Tutkimuksessa kuitenkin selvisi, että suomalaislasten lukumotivaatio sekä sitoutuminen lukemisen opetukseen olivat vertailumaiden heikoimpia. (Jyväskylän yliopisto, 2022b). Vuoden 2021 tutkimuksen tuloksia ei ole vielä julkaistu.

2.2.5 Lastenkirjainstituutti

Lastenkirjainstituutti on lasten- ja nuortenkirjallisuuden sekä lastenkirjataiteen edistämisen ja tiedotuskeskus sekä erikoiskirjasto, joka toimii maanlaajuisesti. Lastenkirjainstituutti palvelee alan ammattilaisia, harrastajia sekä tiedotusvälineitä. (Lastenkirjainstituutti, 2022a). Lastenkirjainstituutin tavoitteena on esimerkiksi edistää lasten- ja nuortenkirjallisuuden tutkimusta ja instituutin sivuilta löytyykin tallennettuna paljon mielenkiintoista tutkimusta niin lasten- ja nuortenkirjallisuudesta kuin lukutaidon tutkimuksesta. Lastenkirjainstituutti toteuttaa myös erinäisiä hankkeita. (Lastenkirjainstituutti, 2022b).

Eräs mielenkiintoinen tutkimus on Lastenkirjainstituutin toteuttama Kiva lukea! -kysely vuonna 2019, joka selvitti lasten ja nuorten lukutottumuksia. Kyselyssä selvisi, että kirjaan tartutaan helpoimmin silloin, kun kirja on kiinnostava eikä vastaajalla ole muutaakaan tekemistä. Tutkimuksen mukaan lapset ja nuoret kokevat saavansa kirjavinkkejä pääosin koulun ja kirjaston kautta, mutta osa vastaajista taas ei koe saavansa vinkkejä mistään. Kyselyn mukaan alakoululaiset olivat innokkaampia lukemaan kuin yläkoululaiset. (Lastenkirjainstituutti, 2022c).

3 KOULUJEN JA KIRJASTOJEN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Koulujen ja kirjastojen välinen yhteistyö on tärkeää. Jopa hallitusohjelmaan on kirjattu Lukuliike, joka on jatkuva ohjelma, jonka tavoitteena on edistää Suomessa asuvien lukutaitoa iästä riippumatta. (Lukuliike, 2022a). Lukuliike pyrkii myös vahvistamaan koulun, kirjaston sekä muiden toimijoiden välistä yhteistyötä. Lukuliike on luonut myös Lukeva koulu -mallin, jonka tavoitteena on yhdessä opettajien ja muun koulun henkilöstön kanssa luoda kouluun lukemiseen innostava kulttuuri, kehittää lukutaidon tukemista, luoda kouluun pysyviä lukemiseen tukevia rakenteita sekä innostaa kouluja parantamaan lukutaitoa yhdessä. Lukeva koulu onkin osa Opetushallituksen kansallista lukutaitostrategiaa 2030, joka pyrkii vahvistamaan suomalaisten monilukutaitoa. (Lukuliike, 2022b). Myös Suomen kirjastolaissa on mainittu yleisten kirjastojen yhteistyötoiminta koulujen ja oppilaitosten kanssa pykälässä 1492/2016 (Finlex, 2022). Lisäksi Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisema Yleisten kirjastojen laatusuositus esittää kirjaston toimivan yhteistyössä esimerkiksi kulttuuri-, koulu-, nuoriso- ja sosiaalitoimen ja kansalaisjärjestöjen kanssa kirjastopalvelujen kehittämiseksi. Lisäksi lapsille suunnattu kokoelma tulisi laatusuosituksen mukaan pitää kiinnostavana ja monipuolisena hankkimalla uutta aineistoa vähintään yhden lasten- ja nuortenkirjan verran jokaista alle 15-vuotiasta asukasta kohden vuodessa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2010).

Luvussa esitellään tarkemmin koulujen ja kirjastojen väliseen yhteistyöhön liittyvää tutkimustietoa. Lisäksi esitellään Pirkkalan kuntaa, sen kouluja ja kirjastoja sekä kerrotaan hieman niiden välisestä yhteistyöstä.

3.1 Tutkimus koulujen ja kirjastojen yhteistyöstä

Kirjastot erottuvat oppimispaiikkana, sillä niille on ominaista sisällön moninaisuus. Koulutukselliselta kannalta kirjastojen voidaan nähdä olevan arvokkaita, sillä hyvät kirjastot sisältävät kirjojen lisäksi musiikkia, sanomalehtiä, internet-resursseja, pelejä sekä tietenkin kirjastonhoitajien ammatillisen asiantuntemuksen, joka palvelee kirjaston käyttäjien tarpeita. Monimuotoiset kirjaston resurssit voivat mahdollisesti saavuttaa oppilaita, joilla on hyvin erilaisia kykyjä sekä erilainen tausta sosiaalisesta, kielellisestä, historiallisesta, kulttuurillisesta tai sukupuolellisesta näkökulmasta katsoen. (Pihl;van der Kooij;&

Carlsten, 2017, s. 9). On todettu, että alemman sosioekonomisen luokan taustan omaavilla lapsilla on vähemmän lukumateriaalia saatavilla kuin ylemmän sosioekonomisen taustan omaavilla lapsilla. Joillekin oppilaista koulun kirjasto saattaa olla ainoa lukumateriaalin lähde. (Krashen, 2004, s. 52).

Pihl et al. (2017) toteaa, että opettajien ja kirjastonhoitajien yhteistyön koetaan auttavan niin kouluaineiden kuin opetussuunnitelmankin tavoitteiden kanssa, sillä yhteistyö auttaa niin lukemisessa huvin vuoksi kuin myös lukemisessa koulutehtävänä. Yhteistyö helpottaa työskentelyä multimodaaliseen lukutaitoon ja tiedonhakuun perustuvan oppimisen kanssa, jotka ovat olennaisia nykyisellä digitalisoinnin ja maailmanlaajuisen tiedon kehityksen aikakaudella. Yhdistämällä opettajien ja kirjastonhoitajien ammatillisen asiantuntemuksen voidaan väittää, että potentiaali toteuttaa molempien omaa ammattitehtävää vahvistuu. Kirjastonhoitajat ovat lasten kirjallisuuden ja informaatiolukutaidon ammattilaisia, ja tämä täydentää opettajien pedagogian taitoja lukutaidon opetuksessa. Kirjastonhoitajat ovat lisäksi median asiantuntijoita, jotka opastavat tiedonhaussa ja kirjastonkäytössä. (Pihl;van der Kooij;& Carlsten, 2017, ss. 1-5). Koulukirjastonhoitajien ja opettajien yhteistyöstä ja sen synnyttämistä kokemuksista on tehnyt paljon tutkimusta muun muassa Patricia Montiel-Overall.

Kirjaston resurssien käyttö voi auttaa tarjoamaan tasa-arvoista koulutusta. Lukutaitokasvatus, joka perustuu oppilaiden vapaaehtoiseen kaunokirjallisuuden lukemiseen ja työskentelyyn muiden kirjaston resurssien kanssa voi edistää merkittävässä määrin lukemiseen uppoutumista, sekä ensimmäisen ja toisen kielen kielellisen ja kulttuurillisen pääoman hankkimista sekä monikielistä lukutaidon ja tietolukutaidon kehittämistä. Kirjasto tarjoaa mahdollisuuden käyttää palveluitaan koulutuksellisiin, henkilökohtaisiin ja sosiaalisiin tarkoituksiin oma-aloitteisesti niin koulussa kuin sen ulkopuolellakin. (Pihl;van der Kooij;& Carlsten, 2017, s. 41).

Yhdysvaltalaisen Rutgersin yliopiston kirjasto- ja informaatiotieteiden emeritusprofessori Carol Collier Kuhlthau katsoo myös, että kirjastojen laajat resurssit hyödyttävät oppilaita. Kuhlthau korostaa kirjastonhoitajien roolin tärkeyttä varsinkin nykyaikana, sillä hän kokee, että tutkimiseen perustuva oppiminen on tärkeää erityisesti digitalisaation myötä ja kirjastonhoitajat voivat ohjata ja auttaa oppilaita etsimään, arvioimaan ja käyttämään tietoa. (Kuhlthau, 2010).

McQuillanin ja Aun (2001) tekemän tutkimuksen mukaan saatavilla olevan luettavan määrä vaikuttaa oppilaiden lukemismotivaatioon. Tutkimuksen mukaan oppilaat lukivat enemmän mikäli opettaja vei heidät kirjastoon useammin. Mikäli koululaisella on paljon luettavaa kotona, nousee usein vapaan lukemisen määrä sekä tätä kautta myös lukutaidon taso. Myös Krashen (2004, s. 103) on sitä mieltä, että lapsille tulisi luoda printtirikas ympäristö niin kouluun kuin kotiinkin.

Lukemiseen on todettu innostavan kirjojen saatavuus sekä hiljainen ja mukava paikka lukea. Näitä molempia ei aina löydy oppilaan kotoa tai koulusta. Kirjastot pyrkivät tarjoamaan oppilaille mukavan ja rauhallisen paikan opiskella ja lukea. (Krashen, 2004, s. 49).

Myös Suomessa kannustetaan kehittämään kirjaston ja koulun yhteistyötä. Kaakkunen (2014) kertoo väitöskirjassaan, että esimerkiksi lukudiplomit ovat alun perin syntyneet oululaisen koulu- ja kirjastoväen yhteistyön tuloksena. Diplomien tarkoituksena on houkutella oppilaita vapaa-ajallaan lukemaan myös koulun lukusuunnitelman ja tehtävien ulkopuolisia teoksia. Lukudiplomit otettiin käyttöön Opetushallituksen Koulun ja kulttuurin yhteistyöhankkeessa 1998-2001. Kyseisen hankkeen yhtenä tavoitteena oli koulukirjastojen kehittäminen sekä koulun ja kirjaston välinen yhteistyö. Yhteistyöhankkeeseen osallistuneet opettajat ja kirjastonhoitajat saivat tehtäväkseen laatia lukudiplomit omille paikkakunnilleen. Näin lukudiplomit tulivat laajemmin tunnetuiksi ja levisivät ympäri Suomea. Usein lukudiplomit edelleenkin laaditaan kirjastotyöntekijöiden ja opettajien yhteistyönä. Eri kaupunginkirjastot julkaisevat kirjallistoja omilla sivuillaan. Lukudiplomeita löytyy verkosta myös useilta muiltakin sivustoilta. (Kaakkunen, 2014, ss. 1-3).

Lukudiplomit ovat yleisimmin kirjasuosituslistoja, joiden tarkoituksena on houkutella lukemaan. Diplomeita tehdään erityisesti lapsille ja nuorille, mutta niitä löytyy myös kaikenikäisille, pienille lapsille löytyy esimerkiksi satudiplomeita ja lukudiplomeita on tehty myös luokka-asteittain (Helmet, 2022). Lukudiplomia suorittaessaan oppilas yleensä tekee kirjan lukemisen jälkeen kirjaan liittyvän tehtävän, esimerkiksi tiivistelmän tai vastaa kysymyksiin lukemastaan tekstistä. Diplomin suorittamisesta annettavan kunniakirjan toivotaan houkuttelevan lukijoita samaan tapaan kuin urheilusuorituksesta jaettavat mitalit tekevät. Monesti tehty diplomi otetaan myös huomioon äidinkielen ja kirjallisuuden arvosanassa. (Kaakkunen, 2014, s. 4).

Lukudiplomien ohella myös kirjavinkkaus on menetelmä lukemaan houkuttelemiseen. Kirjastot ja koulut tekevät usein yhteistyötä kirjavinkkausten muodossa. Vinkkauksessa kirjastonhoitaja, opettaja tai mahdollisesti oppilas itse kertoo tai esittelee lukemaansa kirjaa mahdollisimman kiinnostusta herättävästi. Tavoitteena on saada kuuntelijat kiinnostumaan ja lukemaan kirja. (Kaakkunen, 2014, s. 198).

3.2 Pirkkalan koulut ja kirjastot

Pirkkalan kunta sijaitsee Pirkanmaalla aivan Tampereen kupeessa. Pirkkalassa on noin 20 000 asukasta ja se on ikärakenteeltaan melko nuori, sillä Pirkkalassa asuu paljon lapsiperheitä. Pirkkala on parina viime vuonna ollut väkilukuun suhteutettuna asukasluvultaan Suomen nopeimmin kasvava kunta ja Pirkkalan asukkaat ovat Suomen neljänneksi koulutetuinta. (Pirkkala, 2022a).

Pirkkalan kunnassa sijaitsee seitsemän koulua kahdeksassa eri toimipisteessä. Esi- ja perusopetukseen kuuluu neljä ala-astetta, yksi yläaste ja yksi yhtenäiskoulu. Oppilaita kouluissa on yhteensä noin 2800. (Pirkkala, 2022b).

Pirkkalassa on neljä kirjastoa. Keskustassa sijaitsevan pääkirjaston lisäksi Pirkkalasta löytyy kolme koulujen yhteydessä toimivaa kirjastoa Nuolialassa, Toiviossa sekä Kirkonkylällä. (Pirkkala, 2022c). Pirkkalassa ei ole kirjastoautoa. Pirkkalan kirjasto kuuluu PIKI-kirjastokimppaan mihin kuuluu 22 eri Pirkanmaan kaupungin- ja kunnankirjastoa (Piki-verkkokirjasto, 2022).

3.3 Koulujen ja kirjaston välinen yhteistyö Pirkkalassa

Pirkkalassa koulujen ja kirjastojen välille on tehty yhteistyösuunnitelma. Suunnitelman tavoitteena on selventää ja tuoda paremmin esille koulujen ja kirjastojen eri yhteistyömuotoja sekä sopia yhteistyön eri käytänteistä. Lisäksi suunnitelma luokka-asteittain edistää luokkien ja koulujen välistä tasa-arvoa. Yhteistyösuunnitelman kautta yhteistyön myös toivotaan kehittyvän ja lukuinnon lisääntyvän. (Pirkkala, 2022d). Yhteistyön avulla kirjasto toteuttaa kirjastolain mukaisia tehtäviään ja koulu saa taas tukea opetustehtäväänsä (Pirkkalan peruskoulujen ja kirjaston yhteistyösuunnitelma 2022, 2022). Yhteistyösuunnitelman löytää Pirkkalan kunnan Internet-sivuilta koulujen ja kirjaston yhteistyön alta, jossa se on vapaasti ladattavissa pdf-versiona.

Pirkkalassa kouluilla ja kirjastoilla on jo paljon yhteistyötä sekä kirjasto on tärkeänä osana peruskoulun luokka-asteiden opetussuunnitelmia. Yhteistyösuunnitelmassa on kerrottu mitä palveluja kirjastot tarjoavat peruskouluille. Tarjonnasta löytyy luokka-asteittain palveluita, muun muassa tutustuminen lähikirjastoon ja omien kirjastokorttien tekeminen, kirjastonkäytönopetusta, kirjabuffet, sanataidetta, kirjavinkkausta, kirjamaistiaiset, lukupiiri- ja materiaalipaketit sekä lukudiplomit. Opettajat voivat myös varata luokalleen käyntiaikoja kirjastoon kerran tai pari kuussa. Myös tavallisesta poikkeavasta kirjastokäynnistä on mahdollista sopia. Pienet ryhmät, joissa on alle kymmenen henkeä voivat saapua kirjastoon myös ilmoittamatta. Uusia palveluita on myös kehitteillä jatkuvasti ja suunnitelmaa on mahdollista täydentää lukuvuosittain. (Pirkkalan peruskoulujen ja kirjaston yhteistyösuunnitelma 2022, 2022). Näistä palveluista ja niiden käytöstä kysyttiin erikseen kyselytutkimuksessa, joka lähetettiin alakoulujen opettajille. Oheisessa taulukossa (ks. Taulukko 1) kerrotaan yhteistyösuunnitelman mukaisesta tarjonnasta ala-asteille luokka-asteittain.

Pirkkalan kirjaston tarjonta ala-asteille	
Esiopetus	Tutustuminen lähikirjastoon ja omat kirjastokortit sekä kirjastoetsivä
1. lk	Kirjabuffet
2. lk	Kirjavinkkaus ja sanataide
3. lk	Kirjamaistiaiset
4. lk	Kirjastonkäytönopetus
5. lk	Kirjavinkkaus
6. lk	Tietokirjabingo ja uusi sivustokokonaisuus 2024
Yhteistä kaikille: kirjastokäynnit, lukupiiripaketit, materiaalipaketit, Pirkanmaan lukudiplomi ja alakouluille Pirkkalan lukevin luokka -kilpailu	

Taulukko 1 Pirkkalan kirjaston tarjonta ala-asteille mukailten Pirkkalan peruskoulujen ja kirjaston yhteistyösuunnitelmaa 2022

Yhteistyösuunnitelmassa kerrotaan myös lyhyesti mitä kirjaston tarjoamat palvelut sisältävät. Esiopetuksessa esikoululuokat pääsevät tutustumaan omaan lähikirjastoonsa ja oppivat hieman kirjastonkäytöstä. Oppilaat saavat käynnillään myös omat kirjastokortit,

jos haluavat. Toisella käyntikerrallaan esikoululuokka voi suorittaa halutessaan kirjas-toetsivä-kokonaisuuden, jossa tutustutaan kirjaston hyllyjärjestykseen. (Pirkkalan peruskoulujen ja kirjaston yhteistyösuunnitelma 2022, 2022).

Ensimmäiselle luokalle on tarjolla kirjabuffet, jossa päästään tutustumaan erilaisiin kir-joihin ja valitsemaan oppilaalle mieluista luettavaa. 2. luokille järjestetty kirjavinkkaus ja sanataidetoimintaan osallistuminen on luokille sitovaa. Kirjavinkkauksessa luokalle esitetään erilaisia kirjoja, jotta sopivan luettavan löytäminen helpottuisi. Vinkkauksen jälkeen oppilaat saavat lainata kirjan. Sanataiteeseen liittyvä ohjelma taas vaihtelee vuo-sittain. (Pirkkalan peruskoulujen ja kirjaston yhteistyösuunnitelma 2022, 2022).

Kolmannelle luokalle on tarjolla kirjamaistiaiset. Maistiaisissa kokeillaan erilaista luet-tavaa pienissä pöytäryhmissä ja arvostellaan kirjoja alkuvaihtelun pohjalta. Lopussa saa lainata kirjan. Maistiaisten valikoima pohjautuu Pirkanmaan lukudiplomin kirjalis-taan, mikä auttaa lukudiplomin suorittajia. (Pirkkalan peruskoulujen ja kirjaston yhteistyösuunnitelma 2022, 2022).

Neljännellä luokalla tutustutaan kirjaston käyttöön. Opetuksen tavoitteena kerrataan kir-jastonkäytön perusteita, tutustutaan kirjastoaineiston luokitteluun, harjoitellaan tiedon-hakua verkkokirjastossa sekä harjoitellaan kirjojen etsimistä hyllystä. Tämä palvelu tu-kee äidinkielen ja kirjallisuuden opetussuunnitelman tavoitetta, jonka mukaan pyritään siihen, että oppilas osaa tehdä yksinkertaisen haun verkkokirjastosta. (Pirkkalan peruskoulujen ja kirjaston yhteistyösuunnitelma 2022, 2022).

Viidennelle luokka-asteelle on tarjolla myös oma kirjavinkkaus sopivan luettavan löytä-miseksi. Kuutosluokkalaisille on tarjolla vuodeksi 2023 uusi tietokirjabingo, jonka tar-koituksena on tutustuttaa oppilaat tietokirjallisuuteen ja sen monipuoliseen kenttää sekä rohkaista etsimään kirjallisuutta itse ja käyttämään kirjastoa sekä verkkokirjastoa itse-näisesti. Tulossa on myös uusi sivustokokonaisuus, joka sisältää itsenäisesti suoritetta-via tehtäviä. (Pirkkalan peruskoulujen ja kirjaston yhteistyösuunnitelma 2022, 2022). Näiden uusien kuutosluokalle suunnattujen palveluiden käytöstä ei kysytty kyselytutki-muksessa, sillä niitä ei ollut voinut vielä käyttää vuoden 2022 keväällä, kun kysely suo-ritettiin.

Lukupiiri- ja materiaalipaketit ovat luokka-asteesta riippumattomia palveluita kirjastokäynnin, diplomien ja Pirkanmaan lukevin luokka -kilpailun lisäksi. Lukupiiripaketit sisältävät kirjastolaisten valitsemia kirjoja, ohjeita, sekä tehtäviä. (Pirkkalan peruskoulujen ja kirjaston yhteistyösuunnitelma 2022, 2022).

Kaikki koulut ja kirjastot sitoutuvat noudattamaan yhteistyösuunnitelmassa saneltuja sääntöjä ja ehtoja, mutta jokaisen luokan ei tarvitse osallistua suunnitelmassa määriteltyyn toimintaan. Ainostaan ala-asteen 2-luokkalaisten kirjavinkkaus ja sanataidetoiminta ovat osa kunnan kulttuurikasvatussuunnitelmaa, joka sitoo osallistumaan. Nykyinen yhteistyösopimus on voimassa syyslukukaudesta 2022 1.8. alkaen kevätlukukauteen 2027 asti. Yhteistyösuunnitelman teki vuonna 2019 työryhmä, johon kuului kirjastolta lasten- ja nuortenkirjastonhoitajia ja kouluilta opettajia. Suunnitelman kommentoinnissa olivat mukana myös kirjaston lasten- ja nuortentiimi, kirjastopalvelupäällikkö sekä informaattikko. Suunnitelman päivitys tapahtui 2022 Pirkkalan ala- ja yläkoulun edustajien, hallinnon edustajien sekä lasten- ja nuortenkirjastonhoitajien toimesta. Päivityksen myötä yhteistyösopimuksesta tuli yhteistyösuunnitelma, joka sisältää sopimusosion. Sopimusosio perustuu sekä voimassa olevaan kirjastolakiin että opetussuunnitelmaan. (Pirkkalan peruskoulujen ja kirjaston yhteistyösuunnitelma 2022, 2022).

Yhteistyösuunnitelmasta löytyy myös yhteystiedot kirjastoille ja kouluyhteistyöstä vastaaville henkilöille. Lisäksi suunnitelmassa on liitteenä linkkejä erilaisiin lukemisasiisiin sivustoihin. Liitteenä löytyy myös kuva vuosikellosta, josta selviää kuinka kirjaston tarjoamat palvelut on jaksotettu lukuvuoden ajalle.

4 TUTKIMUSMENETELMÄT

Tutkimus toteutettiin kyselymuodossa hyödyntäen kvantitatiivisia tutkimusmenetelmiä. Tutkimuksen aineiston keruuta ja analyysiä ohjaava tutkimuskysymys oli; kuinka paljon Pirkkalan alakouluissa luetaan koulupäivän aikana. Kyselytutkimus toteutettiin sähköisesti Microsoft Formsia hyödyntäen. Microsoft Formsilla saa tehtyä Internet-kyselylomakkeen ja kyselyn pystyy lähettämään verkon kautta vastaanottajille. Linkki kyselyyn lähetettiin Pirkkalan alakoulujen opettajille Pirkkalan kirjaston ja koulujen käyttämän sähköisen Wilma-järjestelmän kautta. Kyselyyn vastattiin anonyymisti. Tuloksia käsiteltiin myöhemmin Excel-taulukkolaskentaohjelman avulla. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää pirkkalalaisten alakoululaisten lukemista koulupäivän aikana sekä selvittää hyödynnetäänkö kirjaston tarjoamia palveluita. Kyselytulosten avulla pyritään kehittämään koulun ja kirjaston välistä yhteistyötä. Luvussa 4.1 käsitellään tarkemmin teoriaa kvantitatiivisesta tutkimuksesta sekä arvioidaan toteutuvatko hyvän tutkimuksen kriteerit tässä tutkimuksessa. Myöhemmissä luvuissa tarkastellaan lähemmin tutkimuksen toteutusta, kyselylomaketta, aineiston analysointia sekä arvioidaan tutkimuksen haasteita.

4.1 Kvantitatiivinen tutkimus

Tutkimuksessa käytettiin kvantitatiivisia eli määrällisiä menetelmiä. Joskus kvantitatiivista menetelmää kutsutaan myös tilastolliseksi menetelmäksi, koska monesti sen avulla selvitetään lukumääriin ja prosenttiosuuksiin liittyviä kysymyksiä ja tuloksia esitellään usein erilaisin taulukoin tai kuvioin. Aineistosta saatua tulosta pyritään usein yleistämään laajempaan kokonaisuuteen tilastollisin keinoin. Kvantitatiivinen tutkimus pystyykin hyvin selvittämään asioiden nykytilanteen, muttei välttämättä pysty vastaamaan, miksi tilanne on sellainen kuin se on. (Heikkilä, 2017, s. 15). Määrällisen tutkimuksen ominaispiirteitä ovat tiedon strukturointi, mittaaminen, tiedon esittäminen numeroin, tutkimuksen objektiivisuus sekä vastaajien suuri lukumäärä. Monesti määrällisen tutkimuksen mittarina toimii kyselylomake. (Vilka, 2007, ss. 13-14).

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus eroaa kvantitatiivisesta tutkimuksesta siinä, että sen kautta pyritään ymmärtämään ja selittämään tutkimuskohdetta ja syitä miksi asiat ovat kuin ovat. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa rajoitutaan yleensä pieneen määrään tapauksia, mutta ne pyritään analysoimaan mahdollisimman kattavasti. Tutkittavat pyritään

usein valitsemaan harkiten, eikä tuloksissa pyritä tilastollisiin yleistyksiin. Tutkimus toteutetaan usein vähemmän strukturoidusti kuin kvantitatiivinen tutkimus ja tulokset esitetään usein sanallisesti. Usein kvalitatiivinen tutkimus hyödyntää psykologian ja käytätymistieteiden oppeja. Tutkimusaineistoa voivat olla esimerkiksi erilaiset haastattelut, ryhmäkeskustelut, havainnointi, kirjeet, päiväkirjat ja omaelämäkerrat. (Heikkilä, 2017, ss. 15-16).

Tutkimuksilla on aina jokin tarkoitus ja määrällisen tutkimuksen tarkoituksena onkin kuvata, kartoittaa, selittää, ennustaa tai vertailla ihmistä koskevia asioita ja ominaisuuksia tai ilmiöitä, jotka koskevat luontoa. Selittävässä tutkimuksessa pyritään selityksen avulla tekemään tutkittavasta asiasta selkeämpi ja ymmärrettävämpi sekä esittämään asioiden välisiä syy-seuraussuhteita. Kuvailevan tutkimuksen tarkoituksena on taas esitellä tai luonnehtia asian, tapahtuman, toiminnan, ilmiön tai henkilön kiinnostavimmat, näkyvimmat tai keskeisimmät piirteet. Kartoittava tutkimus pyrkii puolestaan esittämään uusia näkökulmia asioihin. Kartoituksen avulla pyritään tutkimaan vähemmän tunnettuja asioita sekä selvittämään tarkasteltavan aiheen kirjallisuutta ja kehittämään hypoteeseja löytäen tarkasteltavasta asiasta keskeisiä malleja tai teemoja. Vertaileva tutkimus taas pyrkii vertailemaan samanlaisia asioita tai ilmiöitä eri aikoina tai eri paikoissa. Vertailun tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään paremmin tarkastelun kohteena olevaa asiaa useamman tutkimuskohteen avulla ja pyrkiä näin tuomaan esille eroja asioiden välillä. Ennustavaa tutkimustapaa käyttämällä haetaan vuorostaan tietoa, jonka avulla voitaisiin ennustaa ja arvioida asioiden tai ilmiöiden ilmenemismuotoja tai seurauksia eri yhteyksissä tai aikakausissa. (Vilkkä, 2007, ss. 19-22).

Tähän tutkimukseen valittiin määrällinen menetelmä, sillä kuten jo aikaisemmin todettiin, pyrkii kvantitatiivinen tutkimus vastaamaan esimerkiksi kysymykseen kuinka paljon, joka on tälle tutkimukselle oleellinen tieto. Kvantitatiivista menetelmää tukee myös se, että otannaksi tavoiteltiin kokonaisotantaa. Lisäksi tuloksia haluttiin tarkastella määrällisiä menetelmiä käyttäen ja esittäen tulokset sanojen lisäksi esimerkiksi taulukoiden, kuvien sekä numeroiden avulla. Tutkimuksen tuloksia olisi myös mielenkiintoista saatava laajempaan kokonaisuuteen. Tutkimustulosten analysointi on kuvailevaa. Kuvailevissa tutkimuksissa ei aseteta hypoteeseja, jotka kertovat etukäteen sen, mitä tutkija odot-

taa tuloksista (Vilkka, 2007, s. 24). Tässä tutkimuksessa ei ole valmiiksi asetettua hypoteesia. Kuvailevassa tutkimuksessa lukija voi itse muodostaa kuvauksen avulla oman näkemyksensä esimerkiksi tutkitun asian kehityssuunnista tai eri tekijöiden asemasta (Vilkka, 2007, s. 20).

Määrällisessä tutkimuksessa ihminen havaintoyksikkönä on ongelmallinen, sillä ihmisillä on samanaikaisesti hyvin monenlaisia rooleja. Ihminen voi olla esimerkiksi palvelun käyttäjä, asiakas, kuluttaja, työtön, opiskelija ja asiantuntija tai vaikka kaikkia näitä rooleja samaan aikaan. Ihminen saattaa kuulua samanaikaisesti myös johonkin yhteisöön. Määrällisessä tutkimuksessa oletetaan, että vastaaja vastaa tietystä roolista tai näkökulmasta, mikä ei aina pidä paikkaansa. (Vilkka, 2007, ss. 74-75).

Heikkilän (2017, ss. 27-30) mukaan kvantitatiivista tutkimusta tehdessä tulee ottaa huomioon perusvaatimukset, jotka kuuluvat hyvään tutkimukseen. Niitä ovat validiteetti, reliabiliteetti, objektiivisuus, tehokkuus ja taloudellisuus, avoimuus, tietosuoja, hyödyllisyys ja käyttökelpoisuus sekä sopiva aikataulu. Validiteetilla tarkoitetaan pätevyyttä, eli sitä, että tutkimuksen tulisi mitata selvitettävää asiaa. Tutkimuksen ollessa pätevä on tutkimuslomakkeen kysymykset kattaneet koko tutkimusongelman mitaten oikeita asioita sekä tutkimuksen perusjoukko on ollut tarkasti määritelty ja otoskoko on ollut edustava ja vastausprosentti korkea. Myös tutkimuksen reliabiliteetti paranee mikäli vastausprosentti on ollut korkea ja otoskoko perusjoukkoa edustava. Reliabiliteetti eli luotettavuus mittaa tulosten tarkkuutta. Tutkimustulokset eivät saa olla sattumanvaraisia, ja tutkijan onkin oltava koko tutkimuksen ajan tarkka ja kriittinen.

Tutkimuslomaketta tehdessä otettiin huomioon toimeksiantajan toiveet, jotta tuloksista tulisi mahdollisimman hyödylliset ja tutkimusongelma tulisi katettua. Tutkimuksen perusjoukon koetaan myös olleen tarkasti määritelty, mikä myös parantaa tutkimuksen validiteettia. Vastausprosentti ja otoskoko olisivat voineet olla parempia, niitä pohditaankin lisää luvussa 4.5, joka käsittelee tutkimuksen haasteita. Tutkimusta on tehty tarkasti ja kriittisesti, mikä kuitenkin parantaa tutkimuksen reliabiliteettia.

Tutkimuksen objektiivisuudella tarkoitetaan tutkimuksen puolueettomuutta. Tutkija ei saa missään nimessä tahallisesti vääristellä tuloksia, eivätkä tutkimuksen tulokset saa riip-

pua tutkijasta. Tutkijan täytyy pysyä objektiivisena eikä antaa omien vakaumusten vaikuttaa tutkimukseen. (Heikkilä, 2017, ss. 28-29). Tutkimuksen objektiivisuudesta voidaan erotella kaksi osa-aluetta; tutkimustulokset havaintoina ja tunnuslukuina sekä tulosten tulkinta. Tavoitteena on mahdollisimman objektiivinen tutkimus. Objektiivisuudessa auttaa esimerkiksi se, ettei tutkija tapaa tutkittavaa. (Vilkka, 2007, s. 16). Tämän tutkimuksen kohdalla on uskottavaa, että tulokset olisivat samat tutkijasta riippumatta. Lisäksi verkkokyselylomaketta lähettäessä tutkija ja tutkittava eivät kohtaa, mikä auttaa objektiivisuuden säilyttämisessä. Vilkan (2007) mukaan tulosten tulkinnassa tosin tulokset asetetaan tutkimuksen ulkopuoliseen viitekehykseen, ja tulosten tulkintaan vaikuttavatkin oman tutkimuksen tutkimus- ja ammattialan perinne, tieteelliset koulukunnat, teoriat sekä mallit. Tuloksia voidaan tarkastella monin eri tavoin viitekehyksestä riippuen. Tästä syystä määrällisessä tutkimuksessa joudutaan usein tinkimään objektiivisuudesta tulosten tulkinnassa. (Vilkka, 2007, s. 16).

Hyvän tutkimuksen tulisi olla myös tehokas ja taloudellinen. Tällöin tutkimuksen hyöty ja kustannukset ovat järkevässä suhteessa toisiinsa. Kaikkiin tutkimuksiin ei toki liity taloudellisia tavoitteita, mutta tutkimuksesta saatu hyöty voi myös olla työstä saadun arvostuksen muodossa. (Heikkilä, 2017, s. 29). Tämän tutkimuksen arvoa ei voi mitata rahallisesti, sillä tutkimuksella ei tavoitella taloudellisia hyötyjä. Tämän tutkimuksen kustannukset ovat myös olemattomat.

Myös tutkimuksen avoimuus on Heikkilän (2017, s. 29) mukaan hyvän tutkimuksen perusvaatimuksia. Tietoja kerätessä tutkittaville tulee selvittää tutkimuksen tarkoitus ja käyttötapa. Myös tutkimuksen tuloksissa tulee esittää kaikki tärkeät tulokset ja päätelmät eikä vain mahdollisen toimeksiantajan kannalta edullisimmat tulokset. Tutkimuksen tekijän tulee myös kertoa käytetyt menetelmät ja arvioida mahdollisia epätarkkuuksia sekä tulosten yleistettävyyttä.

Avoimuuden kannalta tutkimuksen saatteessa on tärkeä esittää mihin tarkoitukseen vastaaja antaa tietojan ja mielipiteitään sekä mihin näitä tietoja käytetään. Saatteen tulisi kertoa tutkimuksesta, johon kysely, haastattelu tai havainnointi liittyy. Saatteen perusteella vastaaja saa käsityksen haluaako vastata tutkimukseen vai ei. Mikäli tutkimus edellyttää tunnistettavina säilytettäviä arkaluontoisia tutkimusaineistoja, edellyttää tutkimus hyvin tarkkaa informointia vastaajille. (Vilkka, 2007, ss. 80-81).

Käsillä olevan tutkimuksen avoimuus on hyvillä kantimilla, sillä kuten luvusta 4.2 selviää, on tutkittaville kerrottu tutkimusta lähettäessä saatesanoissa tutkimuksen tarkoitus sekä käytötapa. Tuloksissa on myös pyritty esittämään kaikki tutkimuksesta saadut tärkeät tulokset ja johtopäätökset. Myös tutkimuksessa käytetyt menetelmät on nimetty. Tutkimuksen epätarkkuuksia ja yleispätevyyttä on arvoitu luvussa 4.5, joka käsittelee tutkimuksen haasteita.

Tietosuoja on myös tärkeä osa hyvää tutkimusta. On tärkeää huolehtia, ettei tuloksista pystytä tunnistamaan yksittäistä henkilöä. (Heikkilä, 2017, s. 29). Lomakeaineisto anonymisoidaan usein henkilötiedot poistamalla, muokkaamalla tai muuttamalla (Vilkkä, 2007, s. 95). Tähän tutkimukseen liittyvää kyselylomaketta laatiessa ei koettu tarpeelliseksi kysyä vastaajasta itsestään mitään tunnistettavia tietoja, kuten nimeä, ikää, sukupuolta tai työpaikan sijaintia. Ainoa vastaajaan itseensä liittyvä kysymys oli se, mitä luokka-astetta tai -asteita vastaaja opettaa. Tutkimuksen saatteessa mainittiin myös, että tutkimuksen tulokset ovat vain opinnäytteen tekijän sekä ohjaajan nähtävissä ja että tietoja kerätään vain Pro gradu -tutkimusta sekä siitä mahdollisesti seuraavia tutkimuksia varten.

Tutkimuksen tulisi olla myös käyttökelpoinen ja hyödyllinen, tuoden esille jotain uutta ja relevanttia (Heikkilä, 2017, s. 30). Tutkijana ei pysty vastaamaan itse objektiivisesti tuoko tutkimus esille käyttökelpoista tietoa, mutta tutkimuksen suurin tavoite olisi kehittää koulun ja kirjaston yhteistyötä. Tutkimuksesta esille saatu tieto on ainakin relevanttia tutkimuksen ollessa tuore.

Heikkilän (2017, s. 30) mukaan hyvän tutkimuksen perusvaatimukseen kuuluva sopiva aikataulu merkitsee sitä, että tutkimuksen tiedot ovat käytettävissä silloin, kun niitä tarvitaan, ja että tiedot ovat tuoreet ja täsmälliset, tutkimukseen on varattu tarpeeksi aikaa ja aikataulussa pysytään. Tälle tutkimukselle ei oltu sovittu aikataulua, joten aikataulussa pysymistä ei voida arvioida, mutta tutkimuksesta saadut tiedot ovat tuoreita ja täsmällisiä.

4.2 Tutkimuksen toteutus

Tutkimusta varten selvitettiin ensin, mitä Pirkkalan kunnan kirjastoissa on tarve tietää koululaisten lukemisesta. Yhteistyössä pohdimme kysymyksiä ja päädyimme sisältämään

kyselylomakkeeseen 11 vastattavaa kohtaa, joista kaksi oli mahdollisia tarkentavia vastauksia varten. Tutkimus toteutettiin sähköisenä kyselylomakkeena Microsoft Forms -ohjelmaa käyttäen. Kysely lähetettiin toukokuussa 2022 ja vastauksia kertyi 22 kappaletta. Kyselyn saatesanoissa kerrottiin, että kysely toteutetaan osana Tampereen yliopiston informaatiotutkimuksen opiskelijan Pro gradu -tutkielmaa ja se käsittelee alakouluikäisten lukemista koulupäivän aikana ja että kyselystä saatuja tietoja käytetään kehittämään koulujen ja kirjaston yhteistyötä Pirkkalassa. Saatteessa kerrottiin myös, että kyselyn vastaukset ovat vain opinnäytteen tekijän sekä ohjaajan nähtävissä ja että tutkimuksessa saatavaa tietoa kerätään vain Pro gradu -tutkimusta sekä siitä mahdollisesti seuraavia jatkotutkimuksia varten.

Tutkimuksessa selvitettiin pirkkalalaisten alakouluikäisten koululaisten lukemista koulupäivän aikana. Tutkimus pyrki vastaamaan siihen kuinka paljon koululaiset lukevat koulussa sekä kuinka paljon luokat hyödyntävät kirjaston palveluita ja ovatko ne tuttuja opettajille. Tutkimuksesta saatua tietoa hyödynnetään mahdollisesti myöhemmin koulun ja kirjaston välisen yhteistyön kehittämiseen Pirkkalassa. Henkilökohtaisena tavoitteena tutkimukselle oli päästä seuraamaan oman alan kehitystä sekä siitä tehtyä tutkimustyötä.

Kyselylomakkeen tuloksien analysoinnissa käytettiin apuna Excel-taulukkolaskentaohjelmaa. Microsoft Formsista tutkimustiedot syötettiin Exceliin havaintomatriisiksi, eli taulukoksi, josta löytyvät havaintoyksiköiden kaikkia muuttujia koskevat havainnot (Vilkka, 2007, s. 105). Excelin avulla kerätystä aineistosta muodostettiin myös tuloksia havainnollistavia taulukoita, ja tuloksia esitettiin myös sanoin ja numeroin. Taulukot, kuviot ja tunnusluvut havainnollistavat tekstiä ja helpottavat tekstin ymmärtämistä (Vilkka, 2007, s. 135). Aineistosta muodostettuja taulukoita löytyy tulosluvun yhteydestä.

4.3 Kyselylomake

Kysely on aineiston keräämisen tapa, jossa kysymysten muoto on vakioitu eli standardoitu. Standardointi tarkoittaa sitä, että kaikilta kyselyyn osallistuneilta henkilöiltä kysytään samat asiat samassa järjestyksessä ja samalla tavalla. Kyselyssä vastaaja lukee kysymykset itse ja vastaa niihin. Kysely soveltuu aineiston keräämisen tavaksi, kun tutkittavia on paljon. (Vilkka, 2007, s. 28).

Kyselylomake on olennainen kysely- ja haastattelututkimuksissa. Lomake tulisi suunnitella huolellisesti ja lomakkeen suunnittelua varten olisi hyvä tutustua tutkimusaiheeseen liittyvään kirjallisuuteen sekä pohtia ja täsmentää tutkimusongelmaa sekä siihen liittyviä käsitteitä. On myös hyvä määritellä kuinka kyselystä saatuja tietoja käsitellään. Hyvä kyselylomaketta tehtäessä on pohdittu kuinka tarkkoja vastauksia halutaan. Hyvä lomake sisältää hyviä kysymyksiä, oikean kohderyhmän ja miellyttävän ulkonäön. On myös tärkeää, että sekä kysymykset että lomake ovat loogisia, kysymykset on aseteltu hyvin ja se, että kyselylomake ei ole liian pitkä, jotta siihen jaksetaan vastata. (Heikkilä, 2017, ss. 45-47). Yhdessä kysymyksessä ei tule myöskään kysyä montaa asiaa. Kysymyksissä tulisi vältellä ja-, sekä-, sekä-että, ja tai-sanoja. (Vilka, 2007, s. 71).

Kyselyn kannalta on myös tärkeää, että vastaajilla on haluttu tieto, joka yleensä motivoi vastaamaan. Vastaajien ei myöskään pidä joutua tilanteeseen, jossa joutuu arvelemaan, miten lomakkeen kysymyksiin pitää vastata. Lomakkeen tulee siis edetä intuitiivisesti. (Vilka, 2007, ss. 64-66). Tämän tutkimuksen kyselylomakkeen kysymysten alla luki erikseen, mikäli kysymykseen sai valita monta vaihtoehtoa ja osasta kysymyksistä löytyi myös avoin kohta, mihin neuvottiin kirjoittamaan, mikäli vastaaja halusi tarkentaa vastaustaan. Nämä tekijät helpottavat vastaajaa löytämään oikeat tavat vastata kysymyksiin sekä löytämään mahdolliset jatkokysymykset.

Tämän tutkimuksen kyselylomake (ks. Liite 1) toteutettiin Microsoft Forms -lisenssiä käyttäen ja lomaketta testattiin ennen kyselyn lähettämistä vastaajille. Kysely toteutettiin verkossa ja osallistujat saivat linkin kyselyyn. Kyselylomake sisälsi 11 vastattavaa kohtaa, joista kaksi oli mahdollisia tarkentavia vastauksia varten. Kyselylomake pidettiin lyhyenä, jotta vastaajia houkuttaisi enemmän vastata kyselyyn menettämättä juuri aikaa. Lomake sisälsi sekä avoimia, että suljettuja kysymyksiä. Lomakkeessa oli myös sekamuotoisia kysymyksiä. Sekamuotoisissa kysymyksissä osa vastausvaihtoehdoista on annettu, jonka jälkeen on tavanomaisesti yksi avoin kysymys. Sekamuotoista kysymystä käytetään usein, kun on syytä epäillä, ettei kaikkia vastausvaihtoehtoja tunneta. (Vilka, 2007, s. 69). Vastauksia on helpompi vertailla keskenään kun kysely on strukturoitu (Heikkilä, 2017, s. 49). Tutkimusta varten ei koettu oleelliseksi kysyä vastaajilta tunnistettavia tietoja, kuten nimeä, ikää tai sukupuolta. Ainoa kysymys, joka koski vastaajaa itseään oli kysymys siitä, mitä luokka-astetta tai luokka-asteita vastaaja opettaa. Pirkkalan

kirjaston kouluille tarjoamat palvelut on esitelty yhteistyösuunnitelmassa luokka-asteittain, joten sen vuoksi asian kysyminen lomakkeessa oli olennaista. Kyselyn tulosten yleistettävyyden kannalta on myös tärkeää, että vastauksia tulisi mahdollisimman monelta luokka-asteelta ja mieluusti monta samoilta luokka-asteilta, jotta tulokset olisivat vertailukelpoisia.

Kyselyssä ei myöskään kysytty missä koulussa vastaajan työ sijaitsee, joka myös tuki vastaajan anonymiteettiä, sillä olisi helppoa yhdistää luokka-aste ja koulu tiettyyn henkilöön tai henkilöihin. Tutkimuksessa haluttiin välttää henkilöiden tunnistaminen, jotta vastaukset olisivat mahdollisimman anonyymeja. Mikäli vastaaja kokee olonsa anonyymiksi, voi vastaaja kokea pystyvänsä vastaamaan kyselyyn avoimemmin ja rehellisemmin.

4.4 Aineiston analysointi

Tutkimuksen tulokset muodostuvat, kun tutkimusaineistoa analysoidaan. Määrällisessä tutkimuksessa pyritään, ettei tulokset jäisi vain numeeriseen muotoon. Tulokset sekä niiden merkitys tulisi pystyä hahmottamaan ja esittämään. Tulokset tulee myös tulkita ja niistä tulee tehdä johtopäätöksiä. Lisäksi tulkinnassa tutkija pohtii tuloksia teoriaa vasten. Tulkinta ja johtopäätökset ilmaistaan sanallisesti. Määrällisessä tutkimuksessa esitetään tutkimuksen olennaisimmat tulokset. (Vilka, 2007, ss. 147-148).

Tutkimusaineiston analysoinnissa käytettiin apuna Excel-taulukkolaskentaohjelmaa. Aineisto vietiin Microsoft Forms -ohjelmasta Exceliin havaintomatriisiksi, jossa aineisto käytiin vielä huolellisesti läpi ennen tarkempaa analysointia. Excelin avulla kerätystä aineistosta muodostettiin myös havainnollistavia taulukoita.

Analyysimenetelmään vaikutti aineiston luonne, sillä kerätty aineisto on määrällistä. Lisäksi avoimia vastauksia oli kyselyssä vähäinen määrä. Analyysi aineistosta on luonteeltaan kuvailevaa. Analyysin aikana aineistosta poimittiin suoria lainauksia, jotka pidettiin ennallaan niiden sisältämää tekstiä muuttamatta tai korjaamatta. Tutkimuksessa saatuja tuloksia kuvataan numeerisesti, graafisesti ja sanallisesti.

4.5 Tutkimuksen haasteita

Tutkimuksen toteuttamisen suurimpia haasteita oli saada vastauksia kyselyyn eli saada tarpeeksi suuri otanta, jotta tutkimustulokset olisivat luotettavia ja yleistettäviä. Kysely lähetettiin kaikille Pirkkalan koulujen opettajille, joten tutkimuksessa tavoiteltiin kokonaisotantaa, mutta on kuitenkin selvää, ettei kaikki vastaa kyselyyn, joten kyselyn otoksen tulisikin olla edustava pienoiskuva perusjoukosta luotettavuuden takaamiseksi (Heikkilä, 2017, s. 31).

Vastaajien motivoimiseksi haluttiin tutkimuksen lähettämisen yhteydessä mainittavan, että kyselyllä pyritään parantamaan koulun ja kirjaston välistä yhteistyötä, ja näin motiivoida kyselyn kohteita vastaamaan kyselyyn toiveena kehittää myös vastaajan omaa työtä. Kyselystä pyrittiin myös tekemään lyhyt, jotta siihen vastaaminen ei veisi liikaa aikaa, ja siihen olisi täten vastaajien helpompi tarttua. Saatteessa myös kerrottiin, että kyselyyn vastaamiseen menee vain noin viisi minuuttia aikaa. Kysely lähetettiin opettajille kahdesti, jotta mahdollisimman moni muistaisi vastata kyselyyn ja näin ollen otanta parantuisi. Vastauksia kyselyyn saapui yhteensä 22 kappaletta, ja vaikka Pirkkalan alakoulujen opettajien ja ohjaajien tarkka lukumäärä ei ole tutkimusta tehdessä tiedossa, kerrotaan esimerkiksi Pirkkalan suurimman alakoulun Naistenmatkan koulun sivuilla, että pelkästään Naistenmatkan koulussa oppilaiden kanssa työskentelee lähes sata aikuista (Pirkkala, 2022e). Vaikka kaikki koulussa työskentelevät aikuiset eivät olekaan opetus-tehtävissä, on silti melko selvää, että vastausprosentti ei ole erityisen suuri. Otanta jäi täten siis melko suppeaksi, joten tutkimuksen tulokset eivät välttämättä ole täysin luotettavasti yleistettävissä kaikkiin Pirkkalan alakoulujen luokkiin. Pienempi otanta tosin helpottaa osaltaan tulosten käsittelyä. Vastauksia kuitenkin saapui jokaiselta alakoulun luokka-asteelta 0-6 useampi kuin yksi kappale, mikä osaltaan auttaa tulosten vertailussa ja tuloksista voidaan tehdä joitakin johtopäätöksiä.

5 TULOSLUKU

Kyselytutkimuksen tulokset esitetään jaoteltuna muutamaaan kyselyn pääteemaan; taustatiedot, koululaisten lukeminen koulupäivän aikana, kirjaston palveluiden käyttö sekä toiveet ja ehdotukset kirjaston ja koulujen yhteistyön kehittämiseksi. Tuloksia ei siis raportoida kyselylomakkeen järjestyksen mukaisesti vaan hieman lomakkeesta poikkeavassa järjestyksessä.

Kyselyyn vastasi kaiken kaikkiaan 22 henkilöä. Jokainen henkilö vastasi kaikkiin kyselyn kysymyksiin, pois lukien avonaiset selventävät vastaukset joihin ei ollut pakollista vastata mikäli ei ollut mitään selvennettävää tai mikäli vastaaja ei halunnut jättää palautetta tai kehitysehdotuksia kirjaston tarjoamiin palveluihin ja koulujen ja kirjaston väliseen yhteistyöhön liittyen.

5.1 Vastaajien taustatiedot

Kyselyn tarkoituksena ei ollut selvittää vastaajista itsestään juurikaan tietoja, sillä mielenkiinnon kohteena oli vastaajien opettamat luokat. Kyselyn ensimmäinen kysymys oli kyselyn ainoa taustatietokysymys. Taustatietona kysyttiin mikä on vastaajan opettaman luokan tai luokkien luokka-aste. Vastauksia tuli jokaiselta luokka-asteelta useampia, tässä tapauksessa luokka-asteilta 0-6. Yksi vastaajista opetti alakoulun lisäksi myös yläkoulussa. Tutkimuksen kannalta on hyvä, että jokainen luokka-aste on edustettuna kyselyssä ja vielä useaan otteeseen. Myös kirjaston palvelut kouluille on osittain suunniteltu luokka-asteittain, joten on hyvä, että vastauksia tuli kaikilta luokka-asteilta.

5.2 Koululaisten lukeminen koulupäivän aikana

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, kuinka paljon koululaiset lukevat koulupäivän aikana ja tätä tietoa hyväksikäyttäen mahdollisesti lähteä kehittämään kirjaston ja koulujen yhteistyötä. Kyselyssä pyydettiin vastaajia arvioimaan kuinka paljon vastaajat kokevat oppilaiden lukevan koulupäivän aikana ajallisesti. Kysymyksen vastauskenttä oli avoin, joten vastaukset sai kirjoittaa haluamallaan tavalla, numeroin tai kirjaimin. Vastaukset vaihtelivat suuresti, 10 minuutista jopa 1,5 tuntiin päivässä ja osa vastaajista koki lukuajan riippuvan myös päivästä. Keskiarvo lukuajasta luokissa oli noin 39 minuuttia päivässä, mikäli isomman aikajanan vastanneiden vastauksesta otettiin keskiarvo päivän

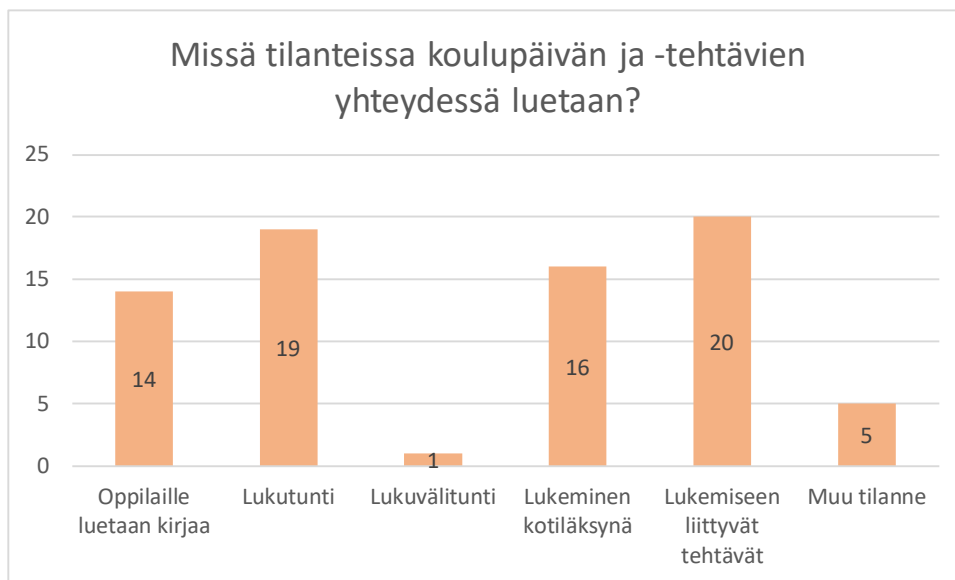
lukuajaksi. Vastauksien keskihajonta oli noin 22,9, mikä johtuu vastausten suuresta hajonnasta. Lisäksi pienempi otoskoko ja yksi muita huomattavasti suurempi vastaus vaikuttivat keskihajontaan. Vastausten mediaani oli 30 minuuttia. Myös alla olevassa taulukossa (ks. Taulukko 2) on isomman aikajanan antaneiden vastauksesta laskettu keskiarvo, esimerkiksi mikäli vastaaja kertoi oppilaiden lukevan 30-40 minuuttia päivässä vastanneiden lukuajaksi laitettiin 35 minuuttia. Esikoululaiset eivät välttämättä itse lue, mutta heille luetaan päivittäin, joka laskettiin luku aikaan mukaan. Oli myös vastaajia, jotka opettivat useampaa luokka-astetta samanaikaisesti, esimerkiksi luokkia 1-2. Näiden vastaukset merkattiin kaikille heidän opettamilleen luokka-asteille eli sekä luokalle 1, että luokalle 2. Tämän vuoksi taulukossa näkyy enemmän lukuja kuin mikä vastaajien määrä oli, eli yli 22 kappaletta.

Tuloksissa oli yllätyksiä, sillä lukuajan voisi olettaa olevan riippuvainen luokkatasosta, sillä koululaisten ollessa nuoria on koulupäivätkin lyhyempiä eikä lukeminen tai keskittyminen tehtävään pitkäksi ajaksi vielä suju välttämättä samalla tavalla kuin isommilla oppilailla. Tulosten mukaan korkeammalla luokalla olevat koululaiset eivät välttämättä lue enemmän kuin matalammalla luokalla olevat. Vastausten pisin luku aika päivässä eli noin 1,5 tuntia oli eräällä ensimmäisellä luokalla. Vastausten keskiarvon mukaan 5-luokkalaiset lukevat ajallisesti eniten koulupäivän aikana, noin 50 minuuttia päivässä, mutta myös ensimmäisellä ja kolmannella luokalla luetaan lähes yhtä paljon. Tuloksissa yllättävää oli se, että kuutosluokkalaiset lukevat vastausten perusteella koulupäivän aikana vähiten heti esikoululaisten jälkeen. Tuloksista voisi päätellä, että alemmissa luokissa ehkä harjoitellaan lukemista enemmän, joten lukemisen ajallinen määrä korostuu. Myös monet tutkijat toteavat, että sujuvaan lukemiseen pääsee vain harjoittelemalla (Krashen, 2004, ss. 7-8).

Lukuminuutit päivässä luokka-asteittain								
Luokka-aste								Keskiarvo (min)
0	10	30						20
1	25	60	30	15	60	120	24	47,71429
2	25	60	60	15	15	24		33,16667
3	50	30	35	60	60			47
4	30	35	60					41,66667
5	30	60	60					50
6	20	30	20	60				32,5

Taulukko 2 Lukuminuutit luokka-asteittain

Kolmannessa lomakkeen sisältämässä kysymyksessä kysyttiin missä tilanteissa koulupäivän ja -tehtävien yhteydessä luetaan. Kysymykseen pystyi vastaamaan monta vaihtoehtoa. Vaihtoehtoiksi pystyi valitsemaan, että oppilaille luetaan kirjaa, oppilailla on lukutunti, oppilailla on lukuvälitunti, oppilaat lukevat kotiläksynä, oppilailla on lukemiseen liittyviä tehtäviä sekä lisäksi vastaaja pystyi vastamaan myös muun tilanteen missä luetaan mikäli sopivaa vaihtoehtoa ei löytynyt. Lähes kaikki vastaajista, eli 20 vastaajaa vastasi, että oppilaat lukevat lukemiseen liittyvien tehtävien yhteydessä. Lähes yhtä suosittua vastaus oli, että oppilailla on lukutunteja. Myös lukeminen kotiläksynä, sekä oppilaille kirjan lukeminen oli suosittua. Viisi vastasi muun tilanteen ja yksi vastaajista kertoi oppilaille pidettävän lukuvälitunteja. Tulokset löytyvät alta (ks. Kuvio 1).

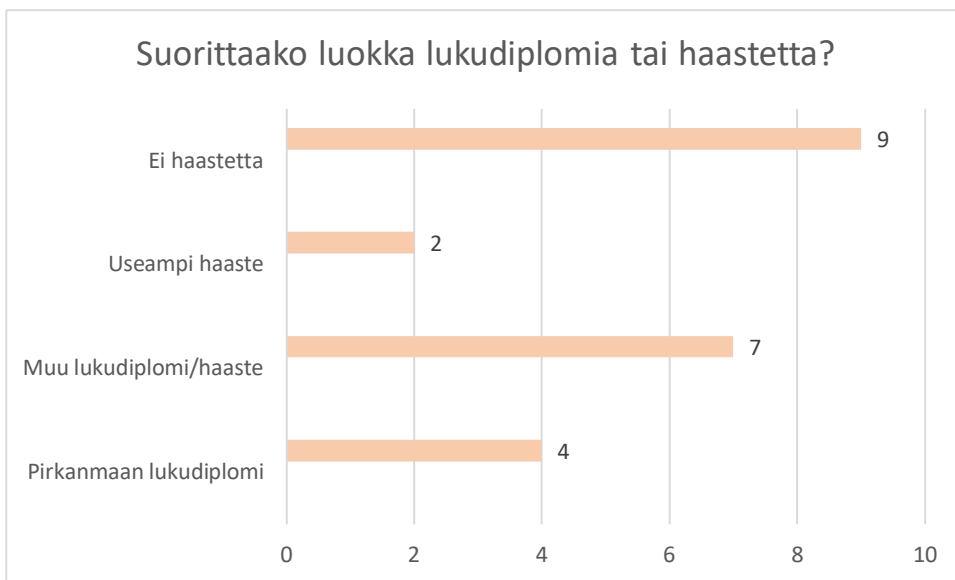
Kuvio 1 Tilanteet missä oppilaat lukevat

Vastaaja pystyi selventämään halutessaan vastaustaan, mikäli vastasi, että oppilaat lukevat myös muun tilanteen aikana koulussa. Vastauksessa sai selventää missä muussa tilanteessa koulupäivän aikana luetaan. Kolme vastaajaa kertoi, että tehtävät tehtyään oppilas voi lukea lopputunnin ajan vapaasti. Yksi henkilö vastasi, että tehtävänantojen aikana luetaan ja yksi taas vastasi, että koulussa luetaan yhdessä kirjoitettua tarinaa LPP-menetelmää hyödyntäen. LPP on lyhenne sanoista lukemaan puheen perusteella ja keskeistä menetelmässä on, että lapset voivat yhteisen keskustelun pohjalta seurata, miten teksti muuttuu puheesta kirjoitetuksi tekstiksi (Opetushallitus, 2022b).

Kyselyssä haluttiin myös selvittää onko oppilailla käytössä pulpettikirjat. Tähän vastattiin suurimmilta osin kyllä, sillä vain yksi vastaajista kertoi, ettei oppilailla ole pulpettikirjoja. Tulosten mukaan luokassa, jossa oppilailla ei ollut pulpettikirjaa luettiin kuitenkin muissa yhteyksissä ajallisesti runsaasti, noin tunnin verran päivässä.

Kyselyssä kysyttiin myös suorittaako luokka lukudiplomia tai muuta lukuhaastetta. Vaihtoehtoja kysymykseen oli kolme, joista yksi oli, että luokka suorittaa Pirkanmaan lukudiplomia. Toinen vaihtoehto oli, että luokka suorittaa muuta diplomia tai lukuhaastetta ja kolmas vaihtoehto oli, että luokka ei suorita lukuhaasteita. Kyselyyn pystyi valitsemaan monta vaihtoehtoa, mikäli jokin luokka suorittaa monia haasteita samanaikaisesti. Kuvio 2 (ks. Kuvio 2) näkee, että neljä vastaajaa kertoi luokan suorittavan Pirkanmaan lukudiplomia ja seitsemän vastaajaa kertoi, että luokka suorittaa muuta diplomia tai lukuhaastetta. Kaksi vastaajista kertoi luokan suorittavan sekä Pirkanmaan lukudiplomia, että muuta haastetta. Yhdeksän vastaajista vastasi, että luokka ei suorita lukuhaasteita.

Kuvio 2 Lukudiplomien suorittaminen

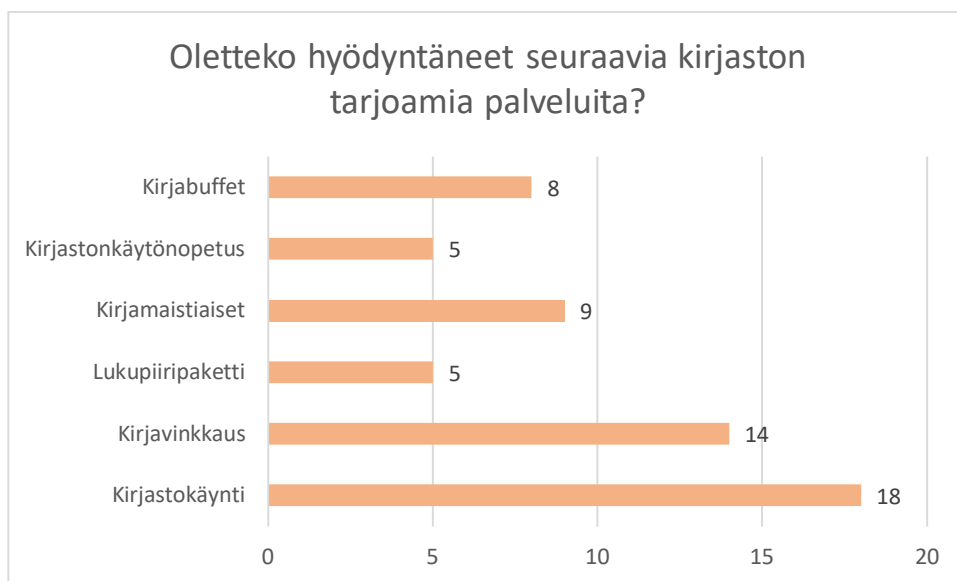
Jokaisella luokka-asteella voi suorittaa Pirkanmaan lukudiplomin, joka löytyy sekä Pikkiverkkokirjastosta, että myös mobiilisovelluksena Android sekä iOS-käyttöjärjestelmille. Pirkkalan kirjastolla ei ole enää omaa kirjadiplomia. Pirkanmaan lukudiplomin lisäksi esimerkiksi kaikki Suomen kirjastojen laatimat lukudiplomit ovat vapaasti käytössä. (Pirkkalan peruskoulujen ja kirjaston yhteistyösuunnitelma 2022, 2022).

5.3 Kirjaston palveluiden käyttö

Kyselyssä haluttiin selvittää myös hyödyntävätkö luokat kirjastoja sekä selvitettiin ovatko kirjaston kouluille tarjoamat palvelut tuttuja. Vastaajilta kysyttiin ovatko he hyödyntäneet kyselyssä mainittuja kirjaston tarjoamia palveluita. Nämä kuusi kyselyssä mainittua palvelua olivat kirjastokäynti, kirjavinkkaus, lukupiiripaketti, kirjamaistiaiset, kirjastonkäytönopetus ja kirjabuffet. Kysymykseen pystyi vastaamaan monta vaihtoehtoa, mikäli oli käyttänyt useaa palveluista. Nämä palvelut valikoituivat kyselyyn nykyistä edeltävän koulun ja kirjaston yhteistyösopimuksen perusteella, sillä edeltävä sopimus oli vielä voimassa kun kyselyä tehtiin 2022 keväästä, sillä nykyinen yhteistyösopimus on ollut voimassa syyslukukaudesta alkaen 1.8.2022. Kyselystä puuttui täten esimerkiksi luokka-asteisten palveluiden kohdalta tietokirjabingo ja uusi sivustokokonaisuus 6-luokkalaisille. Tätä palvelua ei kuitenkaan ollut tarjolla vielä keväällä, kun kysely lähetettiin, joten sillä ei ollut kyselyssä paikkaakaan. Lisäksi 2-luokkalaisille suunnatusta sanataide-toiminnasta ei kysytty, mutta koska se on osa kunnan kulttuurikasvatussuunnitelmaa, niin se sitoo luokkia osallistumaan kyseiseen toimintaan.

Suurin osa vastaajista oli käynyt luokan kanssa kirjastossa ja myös kirjavinkkausta oli hyödyntänyt enemmistö luokista (ks. Kuvio 3). Vastauksia tuli tähänkin kysymykseen kaikilta 22:lta vastaajalta. Palvelut ovat toki suunnattu eri luokka-asteille yhteistyösopimuksen mukaan, mutta opettajien opettamat luokka-asteet vaihtelevat, joten on hyödyllistä tietää ovatko palvelut opettajille tuttuja. Osa palveluista, kuten kirjastokäynnit, lukupiiripaketit ja materiaalipaketit ovat yhteisiä kaikille, joten niitä voi käyttää luokka-asteesta riippumatta. Myös tuntemattoman palvelun näkeminen kyselyn vaihtoehtona voi mahdollisesti herättää mielenkiintoa kyseistä palvelua kohtaan.

Kirjastossa käyminen löytyi jokaisen luokka-asteen vastauksista, eli se on selvästi käytetty kirjaston tarjoamista palveluista luokka-asteesta riippumatta. Vastauksissa oli ilahduttavaa se, että jokainen kyselyyn vastannut ilmoitti käyttäneensä vähintään yhtä kirjaston tarjoamaa palvelua. Vastaajat vastasivat hyödyntäneensä keskimäärin 2,5 kirjaston tarjoamista palveluista.

Kuvio 3 Kirjaston tarjoamien palveluiden käyttö

Kyselyssä haluttiin myös tietää autetaanko oppilaita löytämään luettavaa. Vastausvaihtoehtoja kysymykseen oli kolme; kyllä koulun toimesta, kyllä kirjaston toimesta sekä ei, sillä asiassa on puutteita. Kysymykseen pystyi vastaamaan monta vaihtoehtoa, mikäli vastaaja kokee monen tahon auttavan lukemisen löytämisessä tai kokee asiassa olevan puutteita vaikka lukemisen löytämisessä avustetaankin. Vastaajista 17 koki koulun auttavan oppilaita löytämään luettavaa. Toinen saman kokoinen joukko vastaajia koki kirjaston auttavan löytämään oppilaille luettavaa. Saman kokoisten vastaajajoukkojen vastaukset menivät kuitenkin vain osittain päällekkäin. Yksi vastaaja koki lukemisen löytämisen avustamisessa olevan puutteita. Mikäli asiassa koki olevan puutteita, sai vastausta avata seuraavassa kyselyn kohdassa. Avointen kysymysten vastaukset voivat tuoda uusia näkökantoja tai hyviä parannusehdotuksia (Heikkilä, 2017, s. 48). Kolme halusi vastata tähän avoimeen kysymykseen ja kertoa oman näkemyksensä asiaan tai ehdotuksensa asian parantamiseksi. Vastaukset olivat mielenkiintoisia. Vastaajat avasivat vastauksiaan seuraavasti:

”Lukuvierailijoita luokkaan, kirjailija/kirjoittajavieraita luokkaan”

”Toivoisin, että kirjaston henkilökunta olisi aktiivisempi ja ottaisi lapsiin kontaktia kirjastokäynneillä.”

”Kun kirjastoon varataan oma käynti, toivoisin kirjastonhoitajalta jämäkkää ohjausta ja kirjojen äärelle vinkkaamista, koska hän tietää uutuuskirjoista ja kullekin ikätasolle sopivasta lukutarjonnasta.”

Avointen vastausten perusteella kirjaston henkilökunnan ammattitaito tunnustetaan. Osa vastaajista kokee kuitenkin, että henkilökunta ei ota oppilaisiin tarpeeksi kontaktia ja auta valitsemaan heille sopivaa luettavaa. Lisäksi eräs vastaaja haluaisi lisää lukuvierailijoita tai kirjailijoita luokkaan käymään.

Kyselyssä haluttiin selvittää onko Pirkkalan peruskoulujen ja kirjaston välinen yhteistyösopimus vastaajille tuttu. Kuten jo aiemmin tutkimuksessa mainittiin, tuodaan yhteistyösuunnitelmassa ja sen sopimusosiossa muun muassa esille koulujen ja kirjastojen eri yhteistyömuotoja ja sovitaan niiden käytänteistä. Yksi suunnitelman tavoitteista on luokkien yhdenvertaisuuden edistäminen. (Pirkkalan peruskoulujen ja kirjaston yhteistyösuunnitelma 2022, 2022). Suurin osa vastaajista tunsi sopimuksen (ks. Kuvio 4). Kaksi vastaajista ei ollut tutustunut peruskoulujen ja kirjaston väliseen yhteistyösopimukseen.

Kuvio 4 Yhteistyösopimuksen tuttuus

Tutkimuksen mukaan myös vastaajat, joille sopimus ei ollut tuttu olivat hyödyntäneet luokan kanssa useaakin kirjaston tarjoamaa palvelua. Tästä voisi päätellä, että kirjaston palveluiden äärelle löydetään vaikkei sopimuksen varsinaiseen sisältöön olisikaan tutustuttu.

5.4 Toiveet ja ehdotukset

Kyselyssä sai lopuksi kertoa toiveita tai ehdotuksia kirjaston ja koulujen yhteistyön edistämiseksi. Kuten jo aiemmin todettiin, voivat avointen kysymysten vastaukset tuoda uusia näkemyksiä esille. Lisäksi vastaaja saattaa motivoitua vastaamaan koko kyselyyn, mikäli kokee hyötyvänsä kyselystä jotain, tässä tapauksessa yhteistyön kehittymisen muodossa. Avoimeen kenttään oli mahdollista vastata vapaasti omin sanoin. Neljä vastaajista päätti jättää ehdotuksen:

”Kirjaston henkilökunta voisi tulla koululle tekemään kirjavinkkauksia.”

”Enemmän toimintaa, joka tapahtuu koululla. Käynnit pääkirjastolla hankalasti toteutettavissa.”

”Kirjaston ajanvaraussysteemi on hieman kankea. Olisi mukavaa, jos kirjastoon voisi spontaanimmmin tulla lasten kanssa piipahtamaan. Toivon myös, että kirjastonhoitajat antavat apuaan, koska ison lapsiryhmän kanssa opettajan on haastava ehtiä löytää mieluisia kirjoja lapsille.”

”Jotakin yhteistyötä, pieniä tapahtumia lasten lukuinnostamisen lisäämiseksi...”

Avointen vastausten perusteella kirjaston tarjoamista palveluista pidetään ja niitä toivottaisiin lisää lisävinkkausten, koulukäyntien ja lisäyhteistyön muodossa. Kirjaston ajanvaraussysteemistä annettiin palautetta sekä toivottiin lisää apua lapsille mieluisan lukemisen löytämiseen.

6 POHDINTA

6.1 Tulosten arviointi ja johtopäätökset

Kuten luvusta 4.5 Tutkimuksen haasteita ilmenee, ei tämän tutkimusten tuloksista voi vetää suoraa johtopäätöstä kaikkiin Pirkkalan alakoulun luokkiin. Saatujen tulosten perusteella voidaan kuitenkin suorittaa pohdintaa.

Tutkimusta ohjaava tutkimuskysymys oli; kuinka paljon Pirkkalan alakouluissa luetaan koulupäivän aikana. Keskiarvo lukuajasta luokissa oli vastausten mukaan noin 39 minuuttia päivässä, vastausten mediaanin ollessa 30 minuuttia. Yksi yllättävimmistä tutkimuksen tuloksista olikin se, ettei ylemmillä luokka-asteilla välttämättä lueta enemmän kuin alemmilla. Vastausten keskiarvon mukaan 5-luokkalaisten lukevat ajallisesti eniten koulupäivän aikana, mutta ensimmäisellä ja kolmannella luokalla luetaan lähes yhtä paljon. Tuloksissa yllättävintä olikin se, että kuutosluokkalaisten lukevat vastausten perusteella koulupäivän aikana vähiten heti esikoululaisten jälkeen. Tuloksista voisi päätellä, että alemmissa luokissa saatettaisiin harjoitellaan lukemista enemmän, joten lukemisen ajallinen määrä korostuu ylempiin luokka-asteisiin verrattuna. Voi myös spekuloida, että ylemmillä luokilla koululaisten lukuinto alkaa hiipumaan ja mielekkään kirjan löytäminen vaikeutuu, sillä kuten jo aiemmin todettiin, Lastenkirjainstituutin (2022c) Kiva lukea! -kyselyn mukaan alakoululaiset ovat innokkaampia lukemaan kuin yläkoululaiset. Lisäksi Kiva lukea! -kyselyn mukaan osa lapsista ja nuorista ei koe saavansa kirjavinkkejä mistään.

Kysyttäessä eri tilanteista, jolloin koulupäivän aikana luetaan kertoi muutama vastaajista, että tehtävät tehtyään oppilas voi lukea lopputunnin ajan vapaasti. Monen tutkijan mukaan tämänkaltaisen vapaaehtoinen lukeminen on tärkeää lukutaidon ja luetun ymmärtämisen kehityksen kannalta (mm. Krashen, 2004; Torppa, ym., 2020). Kun lukutaito karttuu ja luetun ymmärtäminen paranee, helpottuu vaikean akateemisen tekstin ymmärtäminenkin. Myös kirjoitustyyli paranee, sanavarasto karttuu ja toisten kielten oppiminen helpottuu. Hyvä lukutaito auttaa koulusaavutuksissa ja tulevassa ammatillisessa elämässä ja mahdollisesti myös ammatin valinnassa. Lisäksi vapaa lukeminen helpottaa monimutkaisten kieliopillisten rakenteiden ymmärtämistä ja käyttämistä.

Lukudiplomeita suoritti yli puolet luokista. Yhdeksän luokkaa 22:sta ei suorittanut mitään lukudiplomia tai -haastetta. Lukudiplomien avulla kannustetaan lukemiseen ja autetaan oppilaita löytämään luettavaa. Suurin osa vastaajista olikin sitä mieltä, että oppilaita autetaan löytämään luettavaa niin kirjaston kuin koulun tai molempien tahojen toimesta. Lukudiplomin suorittamisen ideana onkin lisätä lukuintoa ja tutustuttaa lukija mahdollisimman erilaisiin kirjoihin. Lukudiplomi myös kannustaa lukemaan ja vaikei diplomia suorittaisikaan, antaa diplomit hyviä lukuvinkkejä. Lukudiplomeita löytyy suunniteltuina kaikenikäisille. (Helmet, 2022). Alun perin lukudiplomit suunniteltiin Suomessa Kaakkusen (2014) mukaan oululaisen koulu- ja kirjastoväen yhteistyön tuloksena.

Lähes kaikilla luokilla oli pulpettikirjat käytössä. Tuloksista kävi kuitenkin ilmi, että vaikei luokalla olisikaan pulpettikirjaa, saattaa luokka silti lukea ajallisesti paljon koulupäivän aikana tai luokalle saatetaan lukea kirjaa.

Avointen vastausten perusteella kirjaston henkilökunnan ammattitaito tunnustetaan. Osa vastaajista koki kuitenkin, että henkilökunta ei ota oppilaisiin tarpeeksi kontaktia ja auta valitsemaan heille sopivaa luettavaa. Tulosten perusteella voisi arvioida, että luokkia voisi yrittää kannustaa entistä enemmän lukudiplomien pariin, sillä niiden tarkoituksena on auttaa löytämään mieluisaa luettavaa ja nostaa halua lukea vapaa-aikana. Lukudiplomien suorituskirjoista tulee myös oivia pulpettikirjoja kouluun. Myös kirjaston tarjoamien palveluiden, kuten kirjavinkkauksen, kirjabuffetin ja kirjamaistiaisten tarkoituksena olisi auttaa koululaisia löytämään itselle sopivaa ja mieluisaa luettavaa. Kirjavinkkauksia kouluille toivottiinkin lisää kysyttäessä vastaajilta autetaanko koululaisia löytämään luettavaa. Kiva lukea! -kyselyn mukaan lapset ja nuoret lukevat, mikäli löytävät itselleen mielenkiintoista luettavaa ja ei ole muutakaan tekemistä (Lastenkirjainstituutti, 2022c). Myös PIRLS-tutkimus (Jyväskylän yliopisto, 2022b) osoitti, että suomalaislasten lukumotivaatio on heikentynyt, minkä takia on erityisen tärkeää saattaa koululaisia heitä kiinnostavien kirjojen pariin.

Opettajien ja kirjastonhoitajien yhteistyö onkin tärkeää. Kuten jo aiemmin todettiin, ovat kirjastonhoitajat erityisen tärkeitä nykyaikana esimerkiksi Kuhlthaun (2010) ja Pihl; van der Kooij;& Carlsten (2017) mukaan, sillä oppiminen perustuu digitalisaation myötä vahvasti tiedon tutkimiseen, jossa kirjastonhoitajat ovat ammattilaisia. Yhteistyö opettajien ja kirjastonhoitajien välillä auttaa myös toteuttamaan molempien ammattitehtävää

(Pihl;van der Kooij;& Carlsten, 2017), sillä yhteistyö auttaa niin lukemisessa hovin vuoksi kuin myös kotitehtävien lukemisessa.

Kirjaston palveluiden äärelle löydettiin tulosten perusteella varsin hyvin. Jokainen vastaaja kertoi luokan käyttäneen vähintään yhtä kirjaston tarjoamista palveluista, keskimäärin vastauksen ollessa noin 2,5 käytettyä palvelua. Kirjastossa käynti oli palvelu, joka mainittiin hyödynnetyksi jokaisella luokkatasolla esiopetuksesta kuutosluokkaan. Suurin osa kyselyyn vastaajista oli tutustunut kirjaston ja koulun väliseen yhteistyösopimukseen, mutta nekin jotka eivät olleet, löysivät kuitenkin kirjaston tarjoamien palveluiden äärelle, mikä on hyvä asia, sillä kuten jo aiemmin todettiin, saavuttavat kirjastojen monimuotoiset resurssit tasapuolisemmin ihmisiä eri lähtökohdista, ja joillekin oppilaista kirjasto saattaa olla ainoa lukumateriaalin lähde (mm. Krashen 2004, Pihl; van der Kooij;& Carlsten 2017). Lisäksi Pirkkalan peruskoulujen ja kirjaston yhteistyösuunnitelman (Pirkkalan peruskoulujen ja kirjaston yhteistyösuunnitelma 2022, 2022) onkin tarkoitus tuoda paremmin esille koulujen ja kirjaston eri yhteistyömuotoja, joten on hyvä, että palvelut ovat tuttuja, vaikkei suunnitelma olisikaan.

Kyselyssä vastaajat saivat jättää toiveita tai ehdotuksia kirjaston ja koulujen yhteistyön edistämiseksi mikäli halusivat. Avoimissa vastauksissa toivottiin lisää apua koululaisille mieluisan lukemisen löytämiseen. Kuten jo aiemmin todettiin, on vapaasta tahdosta tapahtuva lukeminen tärkeää ja mieluisan luettavan löytäminen voi johtaa vapaaseen lukemiseen. Avointen vastausten perusteella kirjaston tarjoamista palveluista pidetään ja niitä toivottaisiin lisää lisävinkkausten, koululla käymisten ja lisäyhteistyön muodossa. Kirjaston ajanvaraussysteemistä annettiin myös palautetta. On tärkeää, että kirjaston ja koulujen yhteistyötä arvostetaan ja sitä halutaan edistää. Esimerkiksi Kuhlthau (2010) on sitä mieltä, että kirjastojen laajat resurssit hyödyttävät oppilaita. Onkin tärkeää, että yleiset kirjastot toteuttavat Suomen kirjastolaissakin mainittua yhteistyötoimintaa koulujen ja oppilaitosten kanssa.

Tutkimusaineisto vastasi tutkimuskysymykseen. Lisäksi tutkimuksen tavoitteena oli myös auttaa kehittämään koulujen ja kirjastojen yhteistyötä, ja yhteistyön kehittämiseksi tulikin avoimissa vastauksissa hyviä ehdotuksia. Tutkimustuloksia analysoitaessa tulee kuitenkin pohtineeksi, olisiko kahta kyselyn pääteemaa; koululaisten lukemista koulupäi-

vän aikana sekä kirjaston ja koulujen yhteistyötä voitu käsitellä kahdella eri menetelmällä. Koululaisten lukemista on mielenkiintoista tutkia ja analysoida kvantitatiivisin menetelmin käyttäen taulukoita ja kuvioita, mutta yhteistyötä olisi voinut olla mielekästä tutkia kvalitatiivisin menetelmin, esimerkiksi haastattelun keinoin. Tällä tavoin aihepiiristä olisi voinut esittää jatkokysymyksiä ja saada arvokasta lisätietoa. Sähköisessä kyselytutkimuksessa syväluotaavat ja pitkät kyselyt voivat olla luotaantyöntäviä eivätkä täten houkuttele vastaajia osallistumaan kyselyyn.

6.2 Jatkotutkimusehdotukset

Tutkimus herättää usein ajatuksia jatkotutkimuksista. Mikäli tämän tutkimuksen perusteella haluaa seurata koululaisten lukemisaajan kehittymistä suuntaan tai toiseen, voisi vastaavan tutkimuksen teettää esimerkiksi muutaman vuoden välein. Lisäksi uudistetun Pirkkalan kirjaston ja koulujen välisen yhteistyösopimuksen sisältämistä uusista palveluista esimerkiksi kuutosluokkalaisille olisi mielenkiintoista saada tietoa, kun koulut ovat päässeet niitä hyödyntämään. Onko uusien palvelujen äärelle löydetty? Mitä ajatuksia ne herättävät?

Lisäksi kvalitatiivinen tutkimus voisi olla hyödyllinen, mikäli nykytilanteesta halutaan kysyä enemmän jatkokysymyksiä. Kvalitatiivisen tutkimuksen avulla voisi selvittää miksi tilanne on sellainen kuin se on. Tilanteesta voisi suorittaa myös nykytila-analyysin.

Haastatteluita tai kyselyitä kirjaston tarjoamien palveluiden käytöstä voisi suorittaa myös koululaisten parissa ja saada koululaisten näkökulmaa palveluista esille. Haastatteluiden avulla voitaisiin selvittää myös koululaisten asenteita lukemista kohtaan ja kehittää yhteistyötä saatujen tulosten perusteella. Laajan tutkimuksen aiheesta saisi, jos kyselyn tai haastattelun toteuttaisi kaikille tutkimusta käsitelleille tahoille, kuten oppilaille ja kirjaston työntekijöille. Yhteistyön kehittäminen ja lukuinnon kasvatus saisi näin laaja-alaista näkökulmaa. Voisi olla myös mielenkiintoista tietää, mikä on opetushenkilökunnan, koululaisten tai kirjaston henkilökunnan mielestä tarpeellinen määrä lukemista päivässä ja vaikuttavatko hyvään lukemisen määrään ajallisesti isompi määrä lukemista vai esimerkiksi lukemisaineiston haastavuuden taso.

Yhtenä jatkotutkimusideana olisi myös mahdollista toisintaa tutkimus koskemaan pirkkalalaisten yläkouluikäisten lukemista koulupäivän aikana. Vastausten perusteella voisi

kehittää yläkouluille suunnattuja palveluita tulosten mukaisesti. Tuloksia voisi myös vertailla alakoululaisten lukemisen määrään ja voitaisiin nähdä toteutuuko myös Pirkkalassa tutkimusten mukainen trendi siitä, että alakoululaiset ovat innokkaampia lukemaan kuin yläkouluilaiset.

Lisäksi tutkimuksen voisi toteuttaa muissakin kaupungeissa tai kunnissa, mikäli haluttaisiin tietoa alueittain tai isommista kokonaisuuksista. Toki tutkimus voitaisiin toteuttaa myös pienemmissä kokonaisuuksissa, esimerkiksi yksittäisen kirjaston osalta. Voisi olla myös mielenkiintoista toistaa kysely esimerkiksi Piki-kirjastokimpan alueella ja verrata tuloksia keskenään.

Tutkimuslomakkeen viimeisessä kohdassa sai vastaaja myös kertoa omia toiveita tai ehdotuksia kirjaston ja koulujen yhteistyön edistämiseksi. Lisäksi vastaajat saivat kertoa näkemyksensä siitä, millä tavoin oppilaita voisi auttaa löytämään lisää luettavaa. Näiden sanallisten ehdotusten perusteella voisi myös toteuttaa mahdollisesti jonkin kehitysprojektin koulun ja kirjaston yhteistyön edistämiseksi. Yhteistyön kehittämiseksi voisi suorittaa kvalitatiivisin menetelmin tutkimusta. Opetushenkilökunnan ja kirjastotyöntekijöiden laajat haastattelut voisivat tuoda esille tärkeää tietoa ja kehitysideoita tulevaisuuden varalle. Myös kuulluksi tuleminen tunne voi lisätä positiivista asennetta yhteistyön kehittämistä kohtaan.

6.3 Yhteenveto

Suomalaisia on perinteisesti pidetty hyvän lukutaidon omaavana kansana. Tutkimusten mukaan on kuitenkin aihetta huoleen siitä, että lukutaidon taso eriytyy ja motivaatio lasten ja nuorten lukemiseen uhkaa hiipua. On tärkeää vaalia lukutaitoa, sillä hyvä lukutaito kattaa monia tärkeitä taitoja yhteiskunnassa pärjäämisen ja tasa-arvon kannalta. Kirjastot tekevätkin paljon yhteistyötä koulujen kanssa auttaakseen muun muassa lukutaitokasvatustyössä.

Tässä tutkimuksessa selvitettiin pirkkalalaisten alakouluikäisten koululaisten lukemista koulupäivän aikana sekä lisäksi selvitettiin kuinka paljon luokat hyödyntävät kirjaston palveluita. Tutkimuksesta saatua tietoa hyödynnetään mahdollisesti myöhemmin koulun ja kirjaston välisen yhteistyön kehittämiseen Pirkkalassa. Kyselyssä selvisi koululaisten

lukevan vastausten mediaanin perusteella 30 minuuttia koulupäivän aikana. Tulosten mukaan koululaisten lukemisaika koulupäivän aikana ei välttämättä kasva luokkatason noustessa.

Pirkkalan kunnassa on käytössä kirjaston ja koulujen välinen yhteistyösuunnitelma, joka sisältää sopimusosion. Suunnitelman tavoitteena on selventää ja tuoda esille koulujen ja kirjastojen yhteistyömuotoja ja sopia yhteistyön käytänteistä. Lisäksi suunnitelmassa on määritelty yhteistyö luokka-asteittain, jonka tavoitteena on edistää luokkien ja koulujen välistä tasa-arvoa. Yhteistyösuunnitelman kautta yhteistyön myös toivotaan kehittyvän ja lukuinnon lisääntyvän, sekä sen toivotaan auttavan kirjastoa ja koulua toteuttamaan tehtäviään.

Yhteistyösopimus oli suurimmalle osalle vastaajista tuttu. On tärkeää, että koulussa ollaan tietoisia kirjaston tarjoamista palveluista, sillä pääosin niihin osallistuminen perustuu vapaaehtoisuuteen ja opettajien aktiivisuuteen. Mikäli palveluiden olemassaolosta ei tiedä, on niitä vaikea hyödyntää. Yhteistyösuunnitelman mukainen koko luokka-asteelle suunnattu toiminta edistää luokkien välistä tasa-arvoisuutta, joten suunnitelmaan tutustuminen on suositeltavaa alaluokkien välisen tasa-arvoisuuden kannalta. Tulosten mukaan kirjaston tarjoamien palveluiden äärelle löydetään ja vähintään yhtä alaluokille suunnattua palvelua hyödynnetään jokaisen kyselyyn vastanneen toimesta. Kirjastokäynnit ovat käytetyin kouluille suunnatuista palveluista.

Kyselylomakkeen kohdissa, joihin sai avoimesti vastata tuli varmasti kirjastolle kiinnostavaa tietoa. Lomakkeessa sai kertoa, jos koki puutteita siinä, ettei oppilaita auteta löytämään luettavaa. Lisäksi lomakkeessa sai kertoa omista toiveista ja ehdotuksista kirjaston ja koulujen yhteistyön edistämiseksi. Kirjaston työntekijöiden ammattitaito tunnistettiin vastauksissa, mutta muutaman vastaajan toiveena oli, että työntekijät auttaisivat enemmän oppilaita löytämään sopivaa ja kiinnostavaa luettavaa. Mieluisan lukemisen löytäminen on tärkeää, sillä tutkimusten mukaan lukemaan oppii vain lukemalla ja vapaasta tahdosta lukeminen auttaa oppimaan ja vaalimaan monia tärkeitä taitoja. Lukemisen on tutkittu lisäävän myös kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Jatkotutkimukset voisivat kertoa alakoululaisten lukemisesta pidemmällä aikavälillä. Lisäksi mahdollinen jatkotutkimus olisi mielenkiintoista toteuttaa muiden kyselyn tahojen

kanssa, jotta saataisiin laaja kokonaiskuva koulujen ja kirjaston välisestä yhteistyöstä Pirkkalassa. Kvalitatiivisin menetelmin suoritettu tutkimus yhteistyön kehittämisestä voisi tuoda nykytilanteeseen uusia näkökantoja.

LÄHDELUETTELO

- Ala-Fossi, M.;Nordenstreng, K.;& Nieminen, H. (2017). Suomen mediamaisema. Tampere: Vastapaino. Haettu 30. 01 2023 osoitteesta <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789517686556>
- Finlex. (2022). Laki yleisistä kirjastoista. Haettu 22. 09 2022 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161492>
- Finto. (2022). Lukutaito. Haettu 15. 09 2022 osoitteesta <https://finto.fi/tt/fi/page/t33>
- Heikkilä, T. (2017). Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Publishing.
- Helmet. (18. 8 2022). Lukudiplomit. Haettu 14. 11 2022 osoitteesta [https://www.helmet.fi/fi-FI/Lapset/Kirjastossa/Lukudiplomit\(343\)](https://www.helmet.fi/fi-FI/Lapset/Kirjastossa/Lukudiplomit(343))
- Huotilainen, M.;& Peltonen, L. (2020). Uuden ajan muistikirja. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otava.
- Jyväskylän yliopisto. (22. 03 2021). Arviointialueet. Haettu 22. 10 2022 osoitteesta <https://ktl.jyu.fi/fi/pisa/arviointialueet>
- Jyväskylän yliopisto. (2022a). Kansainvälinen lasten lukutaitotutkimus PIRLS. Haettu 15. 09 2022 osoitteesta <https://ktl.jyu.fi/fi/pirls-timss/pirls>
- Jyväskylän yliopisto. (2022b). PIRLS-tutkimuksen tulokset. Haettu 15. 09 2022 osoitteesta <https://ktl.jyu.fi/fi/pirls-timss/pirls/tulokset>
- Kaakkunen, P. (2014). Lukudiplomin avulla lukemaan houkutteleva yläkoulussa. Joensuu: Grano Oy.
- Krashen, S. D. (2004). The power of reading: insights from the research. Westport, CT, Yhdysvallat: Libraries Unlimited.
- Kuhlthau, C. C. (2010). Guided Inquiry: School Libraries in the 21st Century. 16(1). School libraries worldwide. Noudettu osoitteesta <https://libproxy.tuni.fi/login?qurl=https%3A%2F%2Fwww.proquest.com%2Fsc>

holarly-journals%2Fguided-inquiry-school-libraries-21st-century%2Fdocview%2F217762150%2Fse-2%3Faccountid%3D14242

Laine, T. (2012). Lukemisen tutkimus kirjahistorian haasteena. *Tieteessä tapahtuu*, 30(6).
Noudettu osoitteesta <https://journal.fi/tt/article/view/7315>

Lastenkirjainstituutti. (2022a). Lastenkirjainstituutti. Haettu 15. 09 2022 osoitteesta
<https://lastenkirjainstituutti.fi/>

Lastenkirjainstituutti. (2022b). Tutkimus. Haettu 15. 09 2022 osoitteesta
<https://lastenkirjainstituutti.fi/asiantuntijapalvelut/tutkimus>

Lastenkirjainstituutti. (2022c). Lukututkimus. Haettu 15. 09 2022 osoitteesta
<https://lastenkirjainstituutti.fi/asiantuntijapalvelut/tutkimus/lukututkimus>

Lukuliike. (2022a). Haettu 28. 08 2022 osoitteesta <https://lukuliike.fi/>

Lukuliike. (2022b). Lukeva koulu. Haettu 28. 08 2022 osoitteesta
<https://lukuliike.fi/lukevakoulu/>

Lumme, P. (03. 09 2021). Lukutaito luo tasa-arvoa ja hyvinvointia. Opetushallitus.
Noudettu osoitteesta <https://www.oph.fi/fi/blogi/lukutaito-luo-tasa-arvoa-ja-hyvinvointia>

Luukka, M.-R.;Pöyhönen, S.;Huhta, A.;Taalas, P.;Tarnanen, M.;& Keränen, A. (2008).
Maailma muuttuu - mitä tekee koulu? . Haettu 7. 12 2022 osoitteesta
<https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/solki/tutkimus/julkaisut/pdf-julkaisut/maailmamuuttuumitatekeekoulu.pdf>

Marks, D. (07. 11 2007). IQ variations across time and race are explained by literacy differences. *Nat Prec.* Noudettu osoitteesta <https://doi-org.libproxy.tuni.fi/10.1038/npre.2007.1293.1>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2010). Yleisten kirjastojen laatusuositus. Haettu 22. 10 2022
osoitteesta
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75513/OKM20.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

- Opetushallitus. (2022a). Kansallinen lukutaitostrategia 2030. Haettu 22. 10 2022 osoitteesta <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/kansallinen-lukutaitostrategia-2030>
- Opetushallitus. (2022b). Lukutaidon oppimisesta ja opettamisesta. Haettu 22. 10 2022 osoitteesta <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/lukutaidon-oppimisesta-ja-opettamisesta>
- Pihl, J.;van der Kooij, K. S.;& Carlsten, T. C. (2017). Teacher and librarian partnerships in literacy education in the 21st century. Rotterdam, The Netherlands: Sense Publishers. Noudettu osoitteesta <https://ebookcentral.proquest.com/lib/tampere/reader.action?docID=4822881>
- Piki-verkkokirjasto. (2022). Asiakkaana kirjastossa. Haettu 26. 08 2022 osoitteesta <https://piki.finna.fi/Content/info>
- Pirkkala. (2022a). Pirkkala pähkinänkuoressa. Haettu 26. 08 2022 osoitteesta <https://www.pirkkala.fi/pirkkala-pahkinankuoressa>
- Pirkkala. (2022b). Esi- ja perusopetus. Haettu 26. 08 2022 osoitteesta <https://www.pirkkala.fi/esi-ja-perusopetus>
- Pirkkala. (2022c). Kirjasto. Haettu 26. 08 2022 osoitteesta Pirkkala: <https://www.pirkkala.fi/kirjasto>
- Pirkkala. (2022d). Koulujen ja kirjaston yhteistyö. Haettu 26. 08 2022 osoitteesta <https://www.pirkkala.fi/koulujen-ja-kirjaston-yhteistyö>
- Pirkkala. (2022e). Naistenmatkan koulu. Haettu 18. 08 2022 osoitteesta <https://www.pirkkala.fi/naistenmatkan-koulu>
- Pirkkalan peruskoulujen ja kirjaston yhteistyösuunnitelma 2022. (2022). Pirkkalan peruskoulujen ja kirjaston yhteistyösuunnitelma 2022. Haettu 26. 08 2022 osoitteesta https://www.pirkkala.fi/library/files/6295fc7f475a6c3c9ec0cfff/Yhteisty_sopimus_2022_lopullinen.pdf

- Sandell, M.;& Härkönen, A. (3. 12 2019). Pisa-tulokset julki: Suomalaislasten lukutaito maailman kärkeä, mutta erot kasvavat – pojista lähes kaksi kolmasosaa lukee vain, jos on pakko. Noudettu osoitteesta Yle: <https://yle.fi/uutiset/3-11092248>
- Schmetkamp, S.;& Vendrell Ferran, I. (22. 08 2019). Introduction: Empathy, Fiction, and Imagination. *Topoi* 39. Springer Link. Noudettu osoitteesta <https://link.springer.com/article/10.1007/s11245-019-09664-3>
- Suomen YK-liitto. (2022). Kansainvälinen lukutaitopäivä. Haettu 15. 09 2022 osoitteesta <https://www.ykliitto.fi/tapahtumat/yk-paivat/kansainvalinen-lukutaitopaiva>
- Thumala, O. M. (2018). Reading Matters: Towards a Cultural Sociology of Reading. *American Journal of Sociology* 6(3). Noudettu osoitteesta <https://link.springer.com/article/10.1057/s41290-017-0034-x>
- Torppa, M.;Niemi, P.;Vasalampi, K.;Lerikkanen, M.-L.;Tolvanen, A.;& Poikkeus, A.-M. (2020). Leisure Reading (But Not Any Kind) and Reading Comprehension Support Each Other - A Longitudinal Study Across Grades 1 and 9. *Child Development* Vol.91 (3), 876-900.
- Vilka, H. (2007). Tutki ja mittaa: määrällisen tutkimuksen perusteet. Tammi. Haettu 18. 01 2023 osoitteesta <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/98723>

LIITE 1: KYSELYLOMAKE

Kyselytutkimus alakouluikäisten lukemisesta koulupäivän aikana

Kysely toteutetaan osana Tampereen yliopiston informaatiotutkimuksen opiskelijan Pro Gradu -tutkielmaa, jonka tarkoituksena on kehittää koulun ja kirjaston välistä yhteistyötä Pirkkalassa.

* Pakollinen

1. Mikä on opettamasi luokan tai luokkien luokka-aste? *

2. Kuinka paljon koette oppilaiden lukevan koulupäivän aikana ajallisesti?

*

3. Missä tilanteissa koulupäivän ja -tehtävien yhteydessä luetaan? *

Tähän kysymykseen voi valita monta vaihtoehtoa

- Oppilaille luetaan kirjaa
- Lukutunti
- Lukuvälitunti
- Lukeminen kotiläksynä
- Lukemiseen liittyvät tehtävät
- Muu tilanne

4. Mikäli vastasit edelliseen muu tilanne, voit avata tähän vastaustasi

5. Onko oppilailla pulpettikirja? *

- Kyllä
- Ei

6. Suorittaako luokka lukudiplomia tai muuta lukuhaastetta? *

Tähän kysymykseen voi valita monta vaihtoehtoa

- Kyllä, Pirkanmaan lukudiplomia
- Kyllä, muuta diplomia tai lukuhaastetta
- Ei

7. Autetaanko oppilaita löytämään luettavaa? *

Tähän kysymykseen voi valita monta vaihtoehtoa

- Kyllä, koulun toimesta
- Kyllä, kirjaston toimesta
- Ei, asiassa on puutteita

8. Mikäli koet asiassa olevan puutteita, voit avata vastaustasi alle

9. Oletteko hyödyntäneet seuraavia kirjaston tarjoamia palveluita?

Valitkaa sopivat vaihtoehdot. Tähän kysymykseen voi valita monta vaihtoehtoa

- Kirjastokäynti
- Kirjavinkkaus
- Lukupiiripaketti
- Kirjamaistiais
- Kirjastonkäytönopetus
- Kirjabuffet

10. Onko Pirkkalan peruskoulujen ja kirjaston välinen yhteistyösopimus tuttu? *

- Kyllä
- Ei

11. Mikäli teillä on toiveita tai ehdotuksia kirjaston ja koulujen yhteistyön edistämiseksi, voitte kirjoittaa niitä tähän alle.

Tämä ei ole Microsoftin luomaa tai suosittelemaa sisältöä. Lähettämäsi tiedot lähetetään lomakkeen omistajalle.

 Microsoft Forms